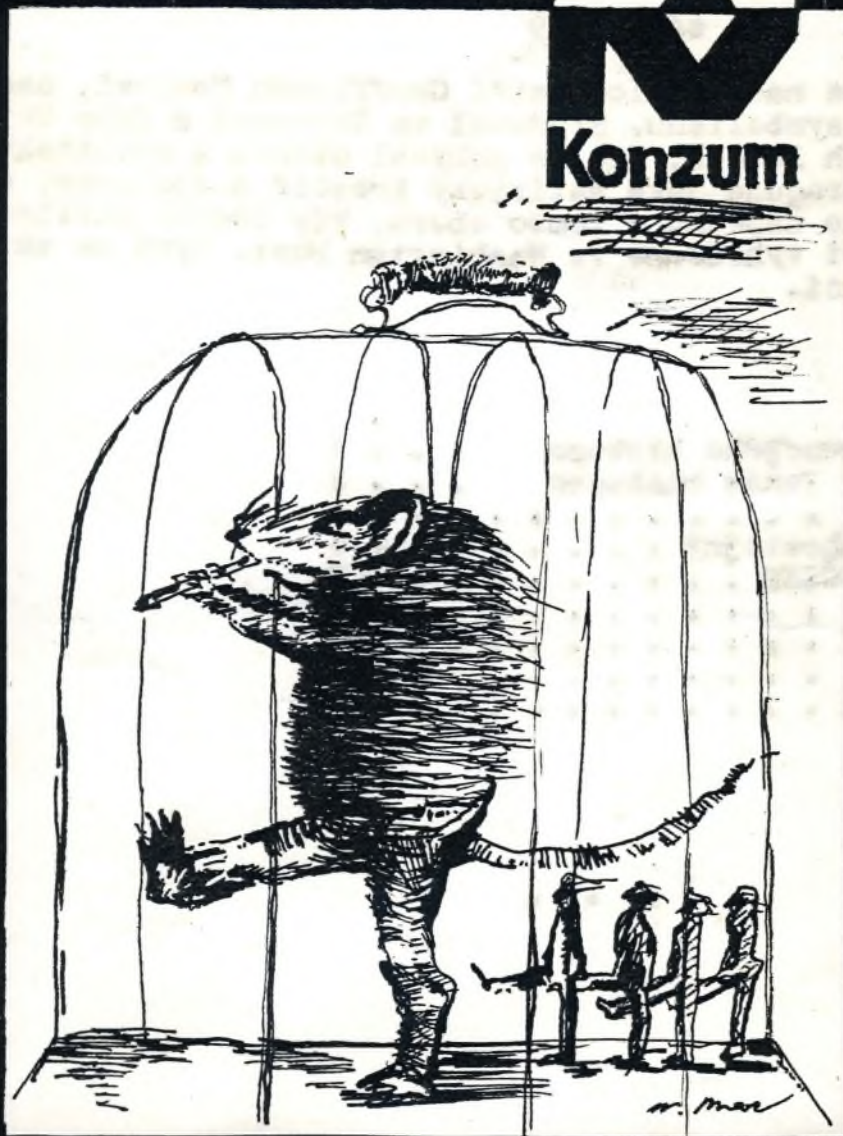

Konzum

K C N Z U M

olomoucký nezávislý občasník

září 1989

Kresba na naší obálce patří Geoffreymu Mossovi, americkému kreslíři symbolismu. Studoval ve Vermontu a Yale University v šedesátých letech, kde se zabýval uměním a architekturou. Od roku 1971 pracuje jako satirický kreslíř a designer, a to zejména po jeho úspěchu v *Logo* oboru, kdy dosáhl stříbrné medaile v soutěži vyhlášené ve *Washington Post*. Nyní se zabývá i knižní ilustrací.

O B S A H

Vysvěcení olomouckého biskupa	1
ThDr František Vaněk biskupem	2
No comment !	4
Kdo nám není lhostejný	6
Stav církve v GSSR	7
Pomozte !	22
Stěhování duší	24
Připovíname	27
Stěhování duší	28

. . .

Blíží se konec léta, lidé se ponalu více osvěženi a odpočívají ze svých prázdninových bytů a dovolenek. A tato letní rozemřatá a slunečná atmosféra se završila šťastnou událostí, která se stala svátkem věřících a troufám si říci - každého z nás. Sice naše sdělovací prostředky z dobře známých důvodů nevěnovaly této události takovou pozornost, jakou by si zasloužovala. Avšak pravda, a zvláště taková zpráva se utajit prostě nedá.

A tak ráno 26. srpna t.r. prokudily davы svátečně oblečených věřících i ostatních lidí k domskému chrámu, aby byly svědky vysvěcení ThDr. Františka Vanáka - faráře z Rýmařova na biskupa - apoštolského administrátora olomouckého. Takže skoro po dvouleté odluce bude mít katolická církev olomouckého biskupa. Pro jistotu u nikoho nechyběl občanský průkaz. I když příslušníci VB se po Váslavském náměstí neprocházeli ve svém tradičním hojném počtu, ale muže v černých kožených bundách a brýlích se naopak přehlédnout nedalo., protože ti se právě v hojném počtu dostavili. Avšak upřímě řečeno, tohle všechno je vzhledem ke smyslu tohoto dne trapné a naprosto nepodstatné.

Lidé přišli, aby pozdravili, uctili nového olomouckého biskupa. Shromáždili se po celé ploše Václavského náměstí a současně i u bočního vchodu domského chrámu. Lidé bez rozdílu věku a troufám si tvrdit i vyznání. Věřící, kteří si přivstali a přijeli brzy, byli svědky obřadu i v samotném chrámu. Pro ty, kteří se tam již nevešli, se promítal obřad venku pomocí videa. A tak jsme mohli všichni vidět, jak ThDr. Leopold Dýmál, domský farář, přečetl dekret, kterým Sv. Otec Jan Pavel II. jmenuje ThDr. Františka Vanáka biskupem - apoštolským administrátorem olomouckým. Přítomen byl kromě jiných i apoštolský nuncius se zvláštním posláním pro evropské socialistické státy arcibiskup Francesco Colasuonno, který v současné době vede rozhovory s naší vládou o obsazení biskupských stolců. Nato promluvil pevným hlasem otec biskup. Poprvé oslovuje své kněze, vyzývá k jednotě a věrnosti Sv. Otci. Děkuje za modlitby, které byly pronášeny za nového biskupa.

A tak v odpoledních hodinách po poslední modlitbě se lidé rozcházejí, aby utvořili špalír a naposled zamávali svým představeným. A pak šťastni a v ještě slavnostnější náladě odcházejí do svých domovů.

- ču -

P.S. Kdo je ThDr. František Vanák ?

Narodil se 20. června ve Vojtěchově / farnost Luká v okrese Olomouc/. Studoval na teologické fakultě v Olomouci, kde byl také vysvěcen na kněze 5. července 1941 a rovněž dosáhl děkanátu teologie se specializací na kanonické právo. Po vysvěcení působil jako kaplan ve Františtatě pod Radhoštěm. Od srpna 1943 do konce roku 1947 zastával úřad provizora ve farnosti Rychaltice. Od ledna 1948 do poloviny března 1951 působil ve farnosti sv. Michaela v Olomouci, nejprve jako administrátor a později znovu jako kaplan. Od 16. března 1951 až dosud byl farářem v Rýmařově v okrese Bruntál od března 1975 spravuje navíc jako exkurendo administrátor farnost Stráná Ves u Rýmařova. Mons.F. Vanák je předsedou /soudním vikářem/ arcidiecézní církevního soudu v Olomouci, čestným kanovníkem kolegiálního kapituly u sv. Mořice v Kroměříži a od prosince 1981 i místoděkanem bruntálského děkanátu

- převzato ze samizdatu Velehrad -

motte: Mons. Vaňákovi chceme připojit k přání i upřímnou touhu, aby se on, který dnes řídí tuto arcidiecézi s titulem apoštolského administrátora, mohl v krátké době stát arcibiskupem, metropolitou olomouckým k větší slávě Boží ke cti Moravy a celého Československa. Amen.

/In: Závěrečný projev Francesca Colasuenna na biskupském svěcení 26.8.1989 v Olomouci/

Závěrečný projev B I S K U P A ThDr. F. V A Ň Á K A

V druhé eucharistické modlitbě často pronášíme slova: "Otče děkujeme Ti za to, že smíme stát před Tebou a můžeme Ti sloužit." Těmito slovy je jednak vyjádřena naše vděčnost za dar povolání k víře, ke kněžství nebo biskupské službě, ale je jím také vyjádřena ochota a odhodlanost splnit své poslání. I já chci na závěr dnešní slavnosti projevit Bohu vděčnost za milost k povolání, kterou mně nehodného přidružil k apoštolskému sboru a pro dobro věřícího lidu milované cyrilometodějské arcidiecéze mně v skládání rukou obdařil plností kněžské moci. Já a jistě i vy si kladete otázku: "Co je povinností biskupa, k čemu má být ochoten a připravený?" V úvodu dekretu Druhého vatikánského koncilu "Christus Dominus" - O pastýřské službě biskupů - je to vyjádřeno slovy: "Biskupové ustanoveni Duchem svatým nastupují na místo apoštolů, jako pastýři duší. Spolu s papežem a pod jeho autoritou jsou poslání, aby trvale pokračovali v díle věčného pastýře Krista. Kristus dal totiž apoštolům a jejich nástupcům příkaz a zplnomocnění, aby učili všechny národy, posvěcovali lidi v pravdě a byli jim pastýři, a tak se stali biskupové skrze Ducha svatého, který jim byl dán, pravými a autentickými učiteli víry, velekněžími a pastýři."

Všechny vás prosím, abyste mi v tomto poslání pomáhali svou modlitbou. V synovské úctě se skláním před tím, který má v této Kristově církvi z božského ustanovení nejvyšší, plnou, bezprostřední a všeobecnou pravomoc, před Petrovým nástupcem, římským papežem Janem Pavlem II. Jemu po Bohu na prvním místě děkujeme za jeho starostlivou otcovskou lásku, kterou projevuje neustále našim národům. Děkujeme mu za všechna slova útěchy a povzbuzení, jenž nám adresuje jako starostlivý pastýř Pánova stáda. Poděkování bych chtěl adresovat také nejvyšším představitelům naší vlasti za to, že byli ochotni k jednání a vyřešení situace, která nastala po úmrtí mého předchůdce Mons. Vrány.

Pevně všichni doufáme, že i ostatní diecéze se brzy dočkají uspokojivého obsazení biskupských stolců, vysvěcení pomocných biskupů a vyřešení ostatních nevyjasněných otázek. Ze strany církve je nejvyšší ochota a připravenost k dialogu!

Při této příležitosti chci projevit vděčnost a bratrskou lásku svým světitelům a všem bratřím v biskupské službě. Vaše přítomnost je naší radostí a povzbuzením pro boží lid této arcidiecéze i pro mne samého.

A nyní se obracím k vám, svým nejbližším spolupracovníkům, kněžím, kteří v nesnadných podmínkách a s nasazením všech sil, často posledních, pracujete na vinici Páně. I vám patří vroucí díky, neboť nebdáte na horko dne, nečekáte žádně odměny a projevy vděčnosti, do úmoru pokračujete v díle solunských bratří svatého Cyrila a Metoděje. Káž jejich společenství je vám jednou trvalou odměnou.

Alespon pár slov těm z vás, kteří jste se zvláštním zá-

sobem zasvětili Bohu a vydávají před světem krásné svědectví evangelijního života. Buďte si vědomi toho, co říká svátý otec Jan Pavél II.: "Církev bez života zasvěceného Bohu, sliby chudoby, čistoty a poslušnosti by nebyla sama sebou". I místní církev vás potřebuje, počítá s vámi. Podle již citovaného dekretu máte povinnost usilovně a neúnavně spolupůsobit k výstavbě a růstu celého Kristova tajemného těla a k dobru partikulární církve. K dosažení těchto cílů máte přispívat především modlitbou, skutky pokání a příkladem vlastního života.

Také se obrácím na vás milovaní bratři a sestry, jenž jste svěřeni mě otcovské starostlivosti a jejíž spása mi na prvním místě leží na srdci. Chci být uprostřed vás, jako ten kdo slouží tomuto vznešenému cíli, tomuto nejvyššímu zákonu. Chci být dobrým pastýřem, který zná své ovce a kterého zná stádo. Všichni ve společenství s biskupem vytvářejte rodinu božích dětí, pamětliví svých povinností. Žijme a jednejme ve společenství lásky. Kéž je nám vzorem všem prvotní církev, o které čteme ve Skutcích apoštolů, kde všichni měli jedno srdce, jednomyslně setrvali v bratrském společenství, lámání chleba a modlitbě, spolu s Ježíšovou matkou Marií. Do ochrany této Ježíšovi matky a Matky církve svěřuji dílo jenž dnes společně začínáme.

Pán s vámi.

lid: I s Tebou

jáhen: Skloněte se před Bohem a přijměte požehnání

Bůh, který se nad svým lidem smilovává, bdí nad ním a s láskou ho vede, kéž dá všem pastýřům církve Ducha moudrosti, aby dobře vedli svěřený lid, kéž nám všem dá, aby se jednou u něho pastýři i ovce na věky radovali a kéž nám všem žehná.

lid: Amen

Bůh v jehož ruce spočívá čas našeho života, kéž shlédne na naši pokornou službu, dá naší době hojnost míru a pokoje a kéž nám všem žehná

Amen

Bůh, který dává svou milost všem, který si povolává, kéž mě vede, aby má služba v Jeho očích obstála, kéž dá pastýřům i lidu Ducha lásky a poslušnosti a kéž nám všem žehná.

Amen

Požehnej vám všemohoucí Bůh Otec i Syn i Duch svatý - Amen

jáhen: Jděte ve jménu Páně.

lid: Bohu díky.

doporučujeme - doporučujeme - doporučujeme - doporučujeme

Erzy po biskupském svěcení bylo některým šťastlivcům umožněno zhlédnout vysoce kvalitní videozáznam, v kterém autoři ve zkráceném podání přibližují a seznamují veřejnost s biskupským svěcením. Film trvá 53 minut a budete-li hledět cestičky tak 100% -ně vás jedna z nich k této nahrávce přivede. Majitelé nahrávek vám jistě vyjdou vstříc a umožní vám samotné nahrání na vaši video kazetu. Na přání autorů nezveřejňujeme jejich jména ani adresy.

Jsme přesvědčeni, že mnohem více podrobností najdete
co se týče biskup. svěcení/ v samizdatu VELEHRAD!

NO COMMENT!

U okresního soudu v Gottwaldově se v úterý /29.8.89/
konalo hlavní líčení v trestné věci obžalovaného Stanislava
Devátého z Gottwaldova. Obžaloba, podaná okresním proku-
rátorem, jej vinila z trestného činu pobuřování podle para-
grafu 100, odst. 1 písm. a/ a odst. 3 písm. a/ trestního
zákonu.

/In: Rudé Právo, 30.8.1989/

Soud uložil Stanislavu Devátému nepodmíněný trest odnětí
svobody v trvání 20 měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do
I. nápravně výchovné skupiny.

/In: tamtéž/

Motto:

Kdyby tak věděla Amnesty
v jakém tu žijeme neštěstí.

/In: I.M.J., Magorovy labutí písně/

Jak Standovi pomoci?

Stanislav Devátý /nár. 8.6.1952/ je po třech vysilujících
hládkách, k nimž ho dohnalo jeho nezákoné zatýkání a ná-
sledovné věznění, opět odsouzen.

Tuto zprávu jsme ne neúmyslně nazvali no comment, poněvadž
opravdu nemáme co dodat k možnému a zcela určitěmu žaláři-
vání člověka, s kterým hluboce prožíváme jeho neštěstí.
/S. Devátého ještě čeká odvolávací soud - poz. red./

V současné době opravdu nevidíme jinou možnost jak
Standovi pomoci, než co nejobsáhleji vás o jeho neštěstí
informovat.

Přinášíme vám Závěrečné slovo Stanislava Devátého
před gottwaldovskou zkorumpovanou justicí.

-1-

Z Á V Ě R Ě Č N Ě S L O V O

Vážený senáto, vážený pane předsedo,
jistě nikdo z nás nepochybuje o tom, že tento soudní proces
je procesem politickým. To že jsem obviněn z údajného pobu-
řování proti státu a dalších trestných činů je jen umělá clo-
na, která má zakrýt pravou příčinu toho, čím tento proces ve
skutečnosti je: totiž sporem o smyslu a právu svobody slova
a projevu a svobody shromažďování.

Když se počátkem letošního roku obrátila na státní orgány
přes 400 občanů se dvěma dopisy vyjadřující názor na nehezký
stav čs. společnosti v oblasti lidských práv a na nic neře-

šící politiku násilí, dělali to s hlubokým přesvědčením, že na to mají nezadatelné právo. Když se pak sešli v prvomájovém průvodu, aby se projevíli v souladu se svým přesvědčením a aby využili svobodu shromažďovací, dělali to rovněž z hlubokého přesvědčení, že na to mají právo.

O to více byl alarmující postup státní moci, kdy v prvním případě jedinou reakcí Federálního shromáždění a Předsednictva vlády CSSR bylo předání obou dopisů Federálnímu ministerstvu vnitra k "dalšímu opatření a využití" a v druhém případě násilné rozehnutí shromážděných občanů na Václavském nám. v Praze.

Tyto postupy státní moci jsou bezprecedentní. Odporují totiž jak základním článkům čs. ústavy o petičním právu a svobodě shromažďování, tak všem mezinárodně právním závazkům a paktům, které se naše vláda zavázala dodržovat a jsou už úplným výsměchem nedávno podepsanému Vídeňskému dokumentu následné schůzky KBSE.

V souvislosti s podáním dopisů státním orgánům bude na místě, ocitují-li část projevu předsedy vlády Ladislava Adamce, který na setkání se zástupci mládeže v Bratislavě dne 22.2.1989 řekl: "Jsme pro otevřený dialog s lidmi. Nemyslíme si, že podpisové akce jsou k tomu tím nejlepším prostředkem. Nikomu však neupíráme právo svobodně vyjádřit svůj názor i touto formou".

Když pak podotknu, že necelý měsíc poté mě dal úřad předsednictva vlády trestně stíhat za projevení názoru ve formě podpisové akce, pak rozpor mezi slovní proklamací předsedy vlády a skutečnou praxí je zcela patrný a přímo potvrzuje opodstaněnost obou dopisů. Neodůvodněný zásah příslušníků pořádkového pluku VB, který byl proveden na příkaz Stb jen proto, že tato mě potřebovala zadržet, znamená ve svém konečném důsledku popření práva na svobodu shromažďování a potvrzuje tak to, že v Československu stále platí, že moc předchází právu.

Vážený senáto, pane předsedo, z toho, co jsem již řekl, je jasné, že zde nesoudíte mě, Stanislava Devátého, ale ideje a právo. Nežalujete mě za žádný nezákonný či nemravný skutek vůči společnosti. Žádný takový důkaz svědčící proti mně předložen nebyl. Nestíháte mě za něco, co jsem udělal, nýbrž za něco, co jsem řekl, za to, že jsem využil svého práva. Vyhrožuje se mi odsouzením jen proto, že se státní moc nezamlouvají mé názory a způsob mého života, kterým se snažím žít v pravdě.

Jedná se proto o obžalobu idejí pravdy, práva a přesvědčení. V tomto smyslu bych neměl sedět na lavici obžalovaných já, ale ti, kteří k tomuto procesu dali podnět a ti kteří ho zinscenovali.

Jaká je to-prejeva- svoboda projevu a shromažďování, když je možné za využití těchto práv postavit člověka před soud?

Současná státní moc svobodu projevu zakládá na předpokladu, že názor každého člověka sice má má svoji hodnotu, ale že je lépe řídit se názorem celku než názory jednotlivce. Ale jak se může státní moc pyšnit i touto svobodou projevu, potlačuje-li mou? Jak může popřát sluchu názorům obyčejného člověka, diskutuje-li o spravedlnosti jen ve svém vlastním okruhu a můj názor umlčuje? Pyšní se demokracií, humanitou a vysokou právní kulturou, ale je to skutečně pravda? Odsoudíte Vy, představitelé nezávislé justice nyní jednoho ze svých spoluobčanů proto, že stát odmítá nepopulární mínění? Pokud ano, pak nikoli na mě, ale na vás padne odpovědnost za mé nespravedlivé odsouzení.

KDO NÁM NENÍ LHOSŤEJNÝ, KDO NÁM NE

motto:

Zatím je zdaleka situace strukturována tak, že člověk může být buď spoluvůrcem atmosféry strachu nebo ho tato atmosféra pohltí. Ale možná, že je tady i třetí možnost.

/ In: Závěrečná řeč I.M.Jirouse před odvolacím soudem v Brně, 24.4.1989 /

Poezie, která se vyskytuje v našem mářijovém čísle je dílem, jež vzešlo z rukou Ivana Martina Jirouse /nar. 23.9.1944/. Narodil se v Humpolci a tento měsíc se dožívá 45 let. Básničky jsou ze sbírky Magorovy labutí písně, za níž dostal v roce 1985 cenu Toma Stopparda.

Sbírku Magorovy labutí písně napsal v těžkém žaláři ve Valdicích u Jičína ve III. nápravně výchovné skupině, kde strávil tři a půl roku / propuštěn v r. 1985/. Básničky byly psány tajně a z žaláře propašovány jeho přítelem Jiřím Gruntorádem, vězněným tamtéž. Stejně známy jsou i Magorovy mystické písně, jež byly napsány na svobodě.

Žije ve Staré říši na Moravě. V současné době je opět vězněn ve Stráži pod Ralskem. A to za dopis /petici/, v němž byly shrnuty veškerá bezpráví v naší zemi za posledních 40 let. Společně se svými přáteli požadoval vysvětlení smrti Pavla Wonky, který zahynul ve vězení v Hradci Králové /26.4.1988/. I.M.Jirous byl odsouzen k 16-ti měsíčnímu trestu odnětí svobody ve II. NVS. Nepočítáme-li tenhle trest, strávil M.Jirous za posledních 15. let 8,5 roku ve vězení.

I.M.Jirous v r.1969 ukončil Universitu Karlovu obor dějiny umění. Jeden čas pracoval jako redaktor časopisu Výtvarná práce. Před vzetím do vazby pracoval jako dělník. Jeho jméno je spojeno se vznikem The Plastic people of Universe, Charty 77, samizdatu Vokno. Byl a je stále velkým propagátorem a organizátorem nezávislé kultury. Je ženatý má dvě děti, považuje se především za básníka a novináře. Jeho práce byla již několikrát oceněna na mezinárodní úrovni. Je čestným členem amerického Pen klubu.

Naše redakce přeje I.M.Jirousovi k jeho narozeninám co nejvíce duševní pohody a co nejméně trápení. Nebo výstižněji z dubnového nedělního vydání Washington Post ústy Kurta Vonneguta: "Bůh žehnej Ivanu Jirousovi."

-1-

P.S. Martinu Jirousovi můžete přát k narozeninám i VY !!!
 A to na adresu:

I:M.Jirous /nar.23.9.1944/

PS 10, 471 27 Stráž pod Ralskem

U jména musí být vždy rok narození. Na pohled či korespondenční lístek se stačí podepsat jen křestním jménem nebo přezdívkou!

K podstatě církevní politiky současného státu

Církevní politika současného státu a zejména jeho vztah k nejpočetnějším náboženskému společenství u nás, ke katolické církvi, zasluhuje důkladný rozbor. Tato problematika stále více nabyvá na důležitosti a je jí věnována vzrůstající pozornost i mezinárodní veřejností.

Tato kritická pozornost je oprávněná: snad v žádné evropské zemi s výjimkou Albánie není katolická církev více omezována a potlačována než právě v Československu. V málokteré oblasti čs. státní orgány dopustily jednání, které by tak poškozovalo mezinárodní prestiž republiky a natolik se rozcházel s přijatými zásadami respektování lidských práv, jako právě v postupu ke vůči katolické církvi. Na různých politických školeních představují ideologičtí pracovníci katolicismus jako politického nepřítele číslo jedna. Je třeba si nejprve položit otázku, proč právě katolická církev vzbuzuje u představitelů československého režimu takovou alergii a takový strach.

Politické moci je zřejmé, že v konfrontaci s církví utrpěla porážku. Její tvrdá, někdy primitivní, jindy velmi rafinovaná represivní politika, trvající s různými obměnami už několik desítek let, nepřinesla plánované výsledky. Náboženství u nás odmítlo odumřít. Katolická církev má dnes v naší zemi větší mravní autoritu, než měla kdykoliv předtím v našich novodobých dějinách. Od církve odpadli spíše její formální členové; skutečný zájem o náboženství - od neurčitých sympatií širokých kruhů po vlně konverzí hlavně intelektuálů a mládeže - stále roste. Intenzita náboženského života mnohých věřících se během pronásledování upevnila. V nezávislé kulturní tvorbě /např. v samizdatové literatuře, soukromých seminářích a celé škále spontánní vzdělávací a umělecké činnosti/ se československý katolicismus ukazuje jako jeden z nejplodnějších a nejvlivnějších ideových směrů.

Věřící a lidé s nimi sympatizující tvoří i početně významnou část obyvatelstva. Ti, kteří od církve odpadli nebo vyrostli bez kontaktu s náboženskou výchovou, se v naprosté většině nestali předsvědčivými ateisty či zastánci marxistického „vědeckého světového názoru“, nýbrž lidmi světonázorově zcela nevyhraněnými. I oficiální statistiky Ústavu vědeckého ateismu uvádějí, že přesvědčených ateistů je v Čechách a na Moravě sítva 14% a na Slovensku 9%.

Několik dat o religiozitě:

V ČSSR je 4 377 katolických farností: Čechy 1 939, Morava 1 181, Slovensko 1 257. - Počet kněží 3 329: Čechy 910, Morava 956, Slovensko 1 453.

Křty narozených: Čechy 15 %, Morava 55 %, Slovensko 65 %. V celé republice je pokřtěna více než třetina narozených dětí. Více než 35 % sňatků je uzavíráno církevně. Téměř 80 % zemřelých je pohřbíváno s církevním obřadem.

Podle průzkamu religiozity občanů od 15 let, který uskutečnil nedávno Ústav ateismu, je:

v ČSR 59 % nevěřících a na Slovensku 37 %. Vyhraněný ateistický názor má v ČSR 14 % a na Slovensku 9 %.

Citováno dle Studie 104-106, 1986

Přehled účastníků bohoslužeb všech vyznání:

	ČSR	SSR
1. Pravidelná účast	470 000	800 000
2. Občasná účast	550 000	490 000
3. Ojedinělá účast	1 030 000	480 000
4. Neúčast na bohoslužbách	3 900 000	1 200 000

Církev představuje prakticky jedinou organizovanou společenskou skupinu, kterou stát monopolně neovládá a kterou fakticky nemůže delegovat. Stát je naopak nucen církvím výslovně přiznat ústavní a jiná práva. Nemůže se totiž zcela proti značné a odhodlané části svých občanů postavit, byť samotná existence a životaschopnost církví přinejmenším zpochybňuje pravdivost státní ideologie a narušuje monopol totalitní moci.

Existuje však ještě hlubší příčina sporu církve s totalitním státem. Církev celou svou podstatou poukazuje k duchovní dimenzi skutečnosti, k hodnotám překračujícím obraz světa vnucovaný státní ideologií. Křesťanská víra vychází vstříc touze moderního člověka po znovunalezení vertikálního rozměru skutečnosti a plného smyslu života. Poukazuje k autoritě ducha, k „duchovní moci“, která se nejen nepodřizuje autoritě státu, ale nastoluje rovinu, z níž je možné a nutné podrobovat státní moc nezávislému mravnímu soudu /teologové hovoří o pro-rocké či sociálně kritické roli církve, navazující na ulohu starozákonních proroků a mnoha svědců a mučedníků, kteří odmítli klanět se idolům státní moci - ať už za dob římské říše, jakobinského teroru či nacistické diktatury/. Filozofové a sociologové ukázali, jak tento důraz na duchovní dimenzi souvisí s počátky a základními principy politického pluralismu Západu a myšlenkou lidských práv. Zvláště současný papež Jan Pavel II. opakovaně zdůrazňuje, že obhajoba nezadatelných práv člověka, který je svobodným dítětem a obrazem Božím a nikoli majetkem státu, patří neoddelitelně k poslání církve a k podstatě křesťanského učení. Pokud se stát drží totalitního nároku na absolutní kontrolu veškerého společenského i osobního života včetně svědomí občanů, nutně cítí v církvi svého oponenta. Nepráteleství vůči církvi může tedy sloužit jako spolehlivý indikátor nedemokratického charakteru státní moci; také z tohoto důvodu je pozornost věnovaná náboženské politice státu oprávněná.

Útlak a pronásledování katolické církve v Československu nespočívá především v jednotlivých opatřeních a represích vůči zvláště horlivým věřícím /jak by se běžnému čs. občanům mohlo zdát při poslechu západních stanic, které referují především o jednotlivých drastických zákrocích/. Tyto jednotlivosti jsou jen dílčími důsledky zásadnějších skutečností. Kamenem úrazu je sám model života církve /zejména postavení života církve ve společnosti/, který se stát snaží mocensky prosadit a ideologicky a propagandisticky zdůvodnit.

Československý režim se snaží učinit z církve trpěný zájmový spolek „uspokojování dosud přežívajících náboženských potřeb“, menšiny ideově nevyspělých občanů, přičemž si osobuje právo řídit a kontrolovat veškerý její život /lépe řečeno plánované odamírání/, dokonce určovat obsah a rozsah oněch náboženských potřeb. Věřící jsou chápáni jako skupina a priori státně nespolehlivých a potenciálně nebezpečných občanů, nad nimiž stát proto musí vykonávat zvláštní dozor /viz par. 178 tr. 2. o maření dozoru státu nad církvemi a náboženskými společnostmi/.

Tento výchozí model veškeré církevní politiky našeho státu je však pro věřící naprosto nepřijatelný; je v zásadním rozporu s jejich skutečnými zájmy a potřebami i s tím, jak církev chápe samu sebe. Veškerá kritika státní politiky vůči církvi by měla vycházet z odhalení absurdnosti tohoto jejího východiška. Státní propaganda zneužívá protikatolických a protiklerikálních předsudků z minulosti, znemožňuje přísun pravdivých informací o životě církve v současném světě a zneužívá toho, že většina našich věřících nemá zkušenost s normálním životem církve v demokratické společnosti a nemá dostatečně seznámena s rozsahem svých práv ani s tím, co k plnému životu církve neoddělitelně patří. Je proto třeba stále znovu odkrývat lež státní propagandy, že stát se vůči věřícím chová zcela korektně, pokud přispívá na opravy církevních památek a toleruje u většiny věřících účast na veřejných bohoslužbách a soukromou zbožnost.

Takové okleštění života církve totiž není jen útokem na práva věřících a snahou invalidizovat život církve, nýbrž poškozují i celou společnost. Vždyť stát potlačuje hlavně ty dimenze církevního života, které představují služby církve k celku společnosti. Církev by zradila samu sebe, svou identitu, kdyby přijala tuto vnucovanou roli státem řízeného zájmového spolku. Církev tut není pro sebe sama, nýbrž pro všechny. Z pověření Ježíše Krista, který přišel pro všechny lidi, má církev veřejně „hlásat evangelium všemu stvoření“, a dosvědčovat svou víru láskyplnou službou, která zahrnuje výchovnou, kulturní, sociálně charitativní a jinou činnost konanou v duchu evangelia k prospěchu všech. Toto poslání patří k její podstatě a je právem, které církev nemá ods státu a které jí stát nemůže vzít. Každý věřící /neboť církev netvoří jen duchovní či dokonce jen „osoby se státním souhlasem k duchovní činnosti,“ je podle své úlohy v církvi a podle svých osobních obdařování /vzpomeneme na podobizny o hřívnách/ zavázán toto mnohovrstevné poslání církve naplnovat. Duchovním je svěřena převážně péče o vnitřní život církve, laikům věřícím převážně úloha naplnovat ducha evangelia kulturních, ekonomických a sociálně politických strukturách světa.

Stát, který si činí nárok na loajalitu svých věřících občanů a chce být považován za stát demokratický, je povinen na rovině právních ustanovení i v běžné politické praxi zaručit svobodný přístup plnému rozvoji života církve. Posudme, jak je tomu v současné Československu.

K právním normám

Vychází me z předpokladu, že normy pozitivního práva - počínaje ústavním zákonem - se mají opírat o základní normy přirozeného práva a o obecně platné normy mezinárodního práva. V ČSSR platí Mezinárodní pakt občanských a politických práv a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Tyto pakty zaručují základní lidská a občanská práva, z nichž se náboženského vyznání zvláště týká právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství zahrnující svobodu projevovat své náboženství nebo víru sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, prováděním náboženských úkonů, bohoslužbou, zachováváním obřadů a vyučováním /čl. 18, 1/. Představitelé ČSSR tyto pakty podepsali, Federální shromáždění je ratifikovalo. Vyhláškou 1202/1976 byly publikovány ve Sbírce zákonů ČSSR a staly se součástí našeho právního řádu, takže jejich obsah

musí být zachovávan právní praxí i v koncepci právních norem státu. Je však třeba konstatovat, že zásady a svobody, které se stát zavázal respektovat, nejsou v ČSSR dostatečně zaručeny.

Už v Ústavě ČSSR nacházíme rozpory. Podle čl. 16 a 24 ústavního zákona ČSSR č. 100/1960 Sb. jsou veškerá kulturní politika, rozvoj vzdělání, výchova a vyučování vedeny v duchu vědeckého světového názoru marxismu leninismu.

Zákonem č. 217/1949 Sb. byl zřízen Státní úřad pro věci církevní. Jeho kompetence potom přešla na sekretariát pro věci církevní při ministerstvu kultury a na příslušné tajemníky pro věci církevní při krajských a okresních národních výborech.

Zákonem č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církvi a náboženských společnostech státem, ~~PKM~~ na nějž pro církev katolickou navazuje prováděcí vládní nařízení č. 219/1949 Sb., je upravena jen jedna další otázka celého poměru církve a státu u nás, otázka hospodářského zabezpečení. Zákon /s14/ sice zrušil všechna předchozí ustanovení ohledně církvi, ale sám přímo upravuje jen nepatrný usek této problematiky, takže jeho ustanovení jsou pak už vykládána extenzivně a doplňována normami nižších stupňů bez patřičné opory v zákoně, nebo je ponecháno na libovůli příslušných církevních tajemníků, jak v jednotlivých otázkách poměru církve a státu rozhodnou. Přestože zákon o hospodářském zabezpečení církvi a náboženských společností řeší jen materiální otázku církvi, jeho ustanovení o souhlasu státu s výkonem v duchovenské činnosti dávají státním orgánům naprostou volnost při manipulaci s kněžími, od vylučování kandidátů bohosloví až po vyřazování kvalitních kněží z pastorače.

Pokud se týče trestních ustanovení, pro trestné činy náboženská povahy přičítané kněžím a věřícím laikům, případně ustanovení na ochranu věřících, trestní zákon /č. 149/1961 Sb./ se touto problematikou zabývá v § 101, 176, 196 - 198 a 236.

Zneužívání náboženské funkce ve smyslu par. 101 trestního zákona nahrazuje dřívější tzv. kazatelnicový paragraf a vymezuje skutkovou podstatu tohoto trestného činu tak nepřesně, že tím ponechává možnost libovolného a extenzivního výkladu ~~xy~~ nižšími státními orgány. Navíc je toto ustanovení zařazeno mezi trestné činy proti republice, což neodpovídá co do trestnosti skutečnému charakteru tohoto deliktu. Proto je par. 101 tr. z. ve stávající podobě neudržitelný.

Paragraf 178 tr. z. o trestném činu maření dozoru státu nad církvemi a náboženskými společnostmi se formálně opírá o shora citovaný zákon č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církvi a náboženských společnostech státem. Tento zákon však upravuje jen civilně právní problematiku a jeho porušení je tedy jen správním přestupkem, sankcionovaným správními orgány pokutou. Nejde tedy o trestný čin ve smyslu trestního zákona. Zákonodárce si usnadnil svou legislativní práci tím, že naprosto nevhodně do skutkové podstaty trestného činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi pojal obsahovou náplň zákona č. 218/1949 Sb. a ponechal tak tajemníkům pro věci církevní, orgánům Bezpečnosti a soudům, aby aplikovali ustanovení par. 178 za extenzivního výkladu a libovůle na jakoukoli činnost bez úředního schválení, a to jak kněží, tak dokonce i laiků. Činnost laiků však vůbec nelze pod toto právní ustanovení subsumovat. Jde o naprosto anomální právní ustanovení.

Pokud jde o paragrafy 196 - 197a/, týkající se trestních činů násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivcům, a o par. 236, týkající se omezování svobody vyznání, není nám znám ani jediný konkrétní případ, že by tato ustanovení byla použita na ochranu katolického věřícího a proti náboženské diskriminaci a perzekuci.

Praxe vztahu státu a cirkve

Ideologové a odpovědní činitelé církevní politiky současného Československého státu /jako např. K. Hříza, bývalý vedoucí Sekretariátu pro věci církevní, 30.10.1987 v článku v oficiálním stranickém listu Rudé právo/ hodnotí chování státu vůči církvi a věřícím v minulosti i v přítomnosti jako bezvadné a bezproblémové. Ještě v nynější době proklamované otevřenosti prohlašují tyto činitelé veškeré výhrady k politice státu vůči církvi za výplod nepřátelské propagandy. Nejsou schopni odložit své ideologické stereotypy /„obraz nepřítel“/ a nejsou naprosto schopni či ochotni reálně posoudit, natož změnit stávající situaci.

V Československu pocítily desetitisíce věřících od počátku existence současného státu až do dnešní doby tvrdou perzekuci za vyznávání své víry nebo činnost na poli lidských práv, vyplývající z jejich křesťanského svědomí. Někteří byli umu eni k smrti /jako např. farář Toufar/, tisíce jich bylo na základě vykonstruovaných obvinění z protistátní činnosti /zejména „špionáže pro Vatikán“/ odsouzeno k mnohaletým trestům v nejtěžších žalářích, pracovních táborech a uranových dolech, další drženi po léta bez soudu v pracovních táborech, speciálních oddílech armády nebo v internaci /zejména tak byli postiženi tisíce řeholníků a řeholnic a prakticky celý ekiskopát/. Mnozí další byli zbaveni svého zaměstnání nebo vyloučeni ze studia. Ještě v těchto letech byla řada kněží i laiků souzena za činnost, která je v naprostém souladu s ústavními svobodami a ustanoveními o lidských a občanských právech /za šíření náboženské literatury, bohoslužebné úkony bez státního souhlasu, soukromé vyučování náboženství, setkávání k modlitbě, náboženských přednáškách aj./.. Za podobnou činnost jsou mnozí, zvláště mladí lidé, podrobováni výslechům, domovním prohlídkám, sledování, odposlechu telefonu i bytů, kontrole soukromé korespondence ajiným šikanám /odebírání řidičích průkazů či telefonů před průhlednými záminkami aj./.. Při výsleších se orgány Státní bezpečnosti snaží zastrašováním, vydíráním a korumpováním přimět věřící ke spolupráci. Prakticky každý duchovní či kandidát bohosloví a každý aktivnější věřící je periodicky sledován nebo kontaktován Státní bezpečností. Stát obecně zachází s věřícími jako s občany druhého řádu, kteří kvůli svému přesvědčení nemají přístup do řady povolání /zejména ve školství/ a do vedoucích funkcí; často je jim odpíráno přijetí na střední či vysokou školu. Společnost je tak zbavována přenosu velkého množství, kvalifikovaných, mravně hodnotných, pracovních a obětavých lidí.

Ještě více než jiným občanům upírá stát věřícím svobodu sdružování a shromažďování: neumožňuje legitimní existenci jakéhokoli zájmového a společenského sdružení katolických laiků a perzekuuje prakticky každé shromažďování mimo kostel.

Pokud např. Československá strana lidová budí u neinformovaných občanů zdání, že politicky reprezentuje české katolíky nebo dokonce církev, jde po únoru 1948 o naprostý omyl. Je to strana nikoliv katolická nebo křesťanská, nýbrž bezkonfesiční. Její dovoleno sdružovat křesťansky orientované občany pouze za účelem budování socialismu. Tato strana nemá vlastní program jen tzv. programové prohlášení, jímž se přihlašuje k programu a usnesením KSČ jakožto vedoucí síly Národní fronty. Nesmí vůbec zasahovat do církevně politických otázek, tím méně zastupovat zájmy věřících nebo církvi. Její vedoucí funkcionáři tuto roli plně přijímají: přitom v členské základně je jistě mnoho poctivých a obětavých lidí.

Kněžská organizace *Pacem in terris* /dále PIT/ byla po potlačení tzv. Pražského jara vytvořena z vůle současného státu za účelem vyvolání rozkolů v katolické církvi v Československu, šíření státní propagandy a zamlžování skutečné situace katolíků u nás. Toto sdružení bylo nejvyšší církevní autoritou právem prohlášeno za církevně nelegální a škodlivé /na základě instrukce římské kongregace pro kněze *Quidam episcopi* z 8. 3. 1982/. Toto sdružení výslovně navazuje na Mírové hnutí katolického duchovenstva /dále MHEK/, vytvořené s podobným určením na počátku padesátých let /poté, kdy se státu v roce 1949 nepodařilo pomoci tzv. Katolické akce odtrhnout katolickou církev u nás od Říma a od světové katolické církve a vytvořit zestátněnou „národní církev“/. MHEK se už v březnu 1968 v krátké době svobodnějšího rozvoje života církve rozpadla.

Sdružení PIT je tvořeno z části zstrašenými, naivními nebo zkorumpovanými kněžími, zčásti /hlavně ve vedení/ jedinci, které mohou státní orgány vydírat a manipulovat jimi, poněvadž „na ně něco vědí“. Ani PIT ani MHEK se nikdy nezastaly pronásledovaných věřících či jiných perzekuovaných občanů v Československu. Jejich prohlášení k situaci ve Střední či Jižní Americe, mentorování severoamerické vlády zcela v duchu státní frazeologie, přípitky na mírových konferencích a uloha statická při režijních potěmkádách doma i v zahraničí pro zmatení naivních zahraničních církevních činitelů jsou naprostým pokrytectvím.

V ČSSR jsou státními orgány znemožňovány, perzekuovány nebo hrubě omezovány základní projevy života katolické církve, které jsou prakticky po celém světě /včetně řady socialistických zemí/ pokládány za samozřejmou a státem respektovanou součást jejího působení. Jde zejména o obsazení biskupských stolců podle práva a kritérií církve /jistě v dohodě se státem, ale nikoliv diktátem státu podle církvi nepřijatelných zásad/, o veřejnou činnost řeholí a jiných institutů zasvěceného života, církevních hnutí a společenství, o svobodnou výuku náboženství, o náboženské vzdělávání laiků, o duchovní ovičení pro laiky, o možnost vydávat, získávat /i z ciziny/ a šířit náboženskou literaturu a šířit náboženství a o mnohé další projevy sociální, charitativní, výchovné a kulturní činnosti církve. I u nás by církev byla schopna zakládat a spravovat např. domovy pro staré, opuštěné a těžce nemocné lidi, poradny pro rodiny a lidi v osobních krizích, dětské školky a různá zdravotní a sociální zařízení jako např. v sousední NDR a nyní dokonce i v SSSR.

Stát bezohledně zasahuje do vnitřních záležitostí církve - obsazuje nižších církevních úřadů, přemísťování kněží, cenzura pastýřských listů a všech tiskovin i pro čistě vnitrocírkevní potřebu, vnitřní poměry na bohosloveckých učilištích /přijímání kandidátů, struktura studia, výběr učitelů, udělování akademických hodností, styk se zahraničními fakultami/, kněží jsou vydáni prakticky na milost a nemilost tajemníkům pro věci církevní, kteří je mohou kdykoli zbavit práva vykonávat duchovenskou činnost odnětím souhlasu /děje se tak často jen proto, že kněz koná svou práci dobře, budí zájem mládeže/, Pracovní setkání kněží /např. vikariátní konference/ probíhají pod kontrolou a osobním dohledem státních zmocněnců. Máměrně zůstává nevyjasněno sociálně právní postavení kněze, zejména otázka jeho zaměstnaneckého poměru vůči národnímu výboru a vůči církevním úřadům: v praxi je této nejasnosti zneužíváno a kněžím je odjírána i ochrana podle zákoníku práce. Studenti teologie nemají na rozdíl od jiných vysokoškoláků zkrácenou základní vojenskou službu.

Kněžím je prakticky znemožňována pasterační péče o věřících, v domovech mládeže a v domovech důchodců, v kasárnách a věznicích. Církevní charaktero rozloučení s zemřelými je vystaven omezováním a šikanám podle nezveřejněných směrnic diskriminačního charakteru. Vydávání veškeré náboženské literatury, která svou kvalitou a kvantitou naprosto neodpovídá věřícím potřebám věřících, je prakticky v rukou sdružení PIT. Církev nemá žádný přístup k masovým sdělovacím prostředkům.

Na okrajích velkoměst vyrůstají velká sídliště bez jediné nové kaple či kostela. Tyto moderní sakrální budovy by nesloužily jen věřícím a bohoslužebným účelům, ale přispívaly by k pozdvižení kulturní a umělecké úrovně těchto často bezútěšných a bezduchých oblastí. Údržba starých církevních objektů neuměrně zatěžuje kněze v duchovní správě a je často spojena s množstvím záměrných administrativních práhů a s nejhrůznějšími šikanami ze strany státních úřadů.

Církví nebylo umožněno uvést v život mnoho pokoncilních reforem a důležitých struktur jejího vnitřního života - biskupskou konferenci, kněžskou radu, kolegium konzultorů, pasterační radu, ekonomickou radu, komisi iustitia et pax, různé odborné a poradní komise biskupů, farní radu, službu stálých jáhnů, reformu semináře a systému teologického vzdělávání podle plného církevního práva apod. Je krajně omezován svobodný styk naší církve s papežem, řeholními představenými, s církevními společenstvími v zahraničí, se zahraničními fakultami /možnosti studia a stáží/. Kontakty s křesťany se Západu i s Východu jsou přísně kontrolovány. Diskriminační předpisy a praxe ohledně dovozu náboženské literatury se zahraničí staví tuto literaturu na úroveň pornografie a protistátních tiskovin. Osoby, které mají československé křesťany oficiálně reprezentovat na Západě, dostávají za úkol šířit státní propagandu a zastírat skutečnou situaci věřících v ČSSR. Snad nejdrastičtější kapitolu vztahu státu a církve tvoří potlačování řeholního života. Jde o plánovitou snahu likvidovat tuto i kulturně a sociálněpřínosnou skupinu obyvatelstva a neoddelitelnou součást církevního života. Navzdory katastrofálnímu nedostatku kněží v oficiální pastoraci je u nás relativní dostatek zájemců o kněžský a řeholní život: mnohým z nich však stát v jeho realizaci brání. Církev se samozřejmě v rámci možnosti stará, aby tato povolání, která považuje za Boží dar církvi došla naplnění - aby se tito lidé mohli Bohu zasvětit řeholními sliby, popřípadě být vysvěceny na kněze podle církevního práva. Jejich kněžská služba a řeholní poslání přispívá přes všechna rizika k zaplňování mezer, způsobených zásahy státu do života církve. Tato starost a sebezáchovná odpovědnost je církvi vlastní a příslušní církevní autority si nemohou dát vnutit nespravedlivé vnější omezování „státními souhlasy... Není zájmem ani zájmem církve, aby se tato část jejího života děla neveřejně, je to nutnost vyvolaná politikou státu, který není schopen reagovat na tento projev životaschopnosti jinak než represivním tlakem policejních orgánů a dezinformační kampaní o údajné „tajné církvi...“

V Československu není nějaká „druhá, tajná církev“, organizovaná ze zahraničí: pouze je skutečností, že některým strukturám církevního života nedopřává státní politika prostor k veřejnému působení. Nelze vyloučit, že za této situace mohou vznikat romantická či extrémní seskupení sektářského charakteru, která defacto neuznávají legitimní autoritu ani státních ani církevních úřadů.

Náboženství a církve jsou často pomlouvány, napadá y, očerňovány a zesměšňovány v masových sdělovacích prostředcích a na různých školních obyvatelstva, aniž je církvi dána možnost obrany, vysvětlení a polemiky. Křesťanská a náboženská témata jsou systematicky vylučována z kulturního života. Školní vyuka zamlčuje nebo zkresluje

přínos křesťanství a katolické církve k utváření evropské i naší národní kultury. Církev je v rozporu s historickou skutečností líčena jako notoricky zpátečnická protilidová a zejména proti vědecky zaměřená síla, kněží jako funkcionáři či agenti společnosti nepřátelsko politicko-ideologických center. Setrvání člověka ve víře vykládá propaganda v podstatě jen nevědomostí, svedením nebo nepřátelskými úmysly. Tento „ideologický obraz nepřítele“, vsugerovaný veřejnosti státním monopolem výchovy a propagandy, neškodí ani tak věřícím /kteří se v něm prostě nepoznávají/, jako spíše celé společnosti: šíří atmosféru nepravdy a nedůvěry, potlačuje důležité duchovní a morální hodnoty a deformuje celek našich kulturních tradic.

Státní moc nedokázala navázat s církví a s věřícími skutečný dialog. Věcné návrhy na řešení neúnosné situace opětovně podávané jménem věřících českým primasem, kardinálem Tomáškem, kompetentním státním orgánům, zůstávají po léta bez odpovědi. I mnohé jiné petice a podněty věřících občanů stát v rozporu s platnými předpisy ignoruje nebo na ně odpovídá represemi. Státní moc dosud prakticky nenabídla věřícím k rozhovoru jiného partnera než vyšetřovatele Státní bezpečnosti.

Stát jedná o církevních záležitostech pouze s Vatikánem a i tato jednání /např. o jmenování nových biskupů/ zůstávají vinou neústupnosti státu dosud bez jakéhokoliv výsledku. Věřící upřímně touží po věrohodných biskupech, přestože je jim zřejmé, že i sebelepší biskup v podmínkách státem ujařmené církve má do značné míry svázané ruce. Situaci církve u nás je třeba řešit komplexně.

Zdá se, že krokem, který by usnadnil žádoucí změny v postavení církve a věřících, je odluka církve od státu. /Je to ostatně požadováné klasiky marxismu a uskutečněné v řadě socialistických států./ Církev netouží po konfrontaci se státem a nechce suplovat úlohu opoziční politické strany, nechce však být ani součástí státního soukolí. Věřící chtějí být plnoprávními a plnohodnotnými občany ve své zemi a mít možnost přispívat jako křesťané k jejímu dobru. O vědomí odpovědnosti církve a věřících za celkový stav národa a společnosti a o ochotě najít k nejširší spolupráci se všemi lidmi dobré vůle svědčí např. výzva k desetileté duchovní a mravní obnově před miléním sv. Vojtěcha, oficiálně vyjádřena pastýřským listem biskupů a ordinářů českých a moravských diecézí z 29. 11. 1987. Rostoucí usilí českých katolíků o obranu občanských a náboženských práv není výrazem malověrné úzkosti a už vůbec ne snahou získat si privilegované postavení. Církev však potřebuje svobodný prostor k veřejnému svědectví o své víře a naději a k láskyplné službě národu.

Státní politika nekatholické církve

Církevní zákony a praktická církevní politika státu rozlišují církev římskokatolickou a církev nekatholické. Vzhledem k rozdílným strukturám těchto církví lze takové rozlišení považovat za účelné, praktické nebo dokonce nutné. Nekatholické církve jsou církve národní a působí výhradně na území československého státu, případně na území v jedné z republik; jejich vrcholné řídicí orgány mají sídlo v Československu. Církev římskokatolická má působnost celosvětovou s ústředím mimo československé území. K dalším strukturálním odlišnostem patří např. poměrně rozsáhlá činnost, popř. i pravomoc laického živlu v nekatholických církvích, bohatě rozvinuté formy

a aktivity církevního života vedle pravidelné nedělní bohoslužby, princip voleb do funkcí v církvi na rozdíl od jmenování a ustanovení v církvi katolické apod.

Tento stav věci, založený v dějinném vývoji, musely vzít církevní zákony navědomí. Učinily tak ovšem se zdráháním a jen v nejnútnejším rozsahu. Toto rozlišení neodpovídá nejen totiž státem deklarované rovnoprávnosti církví: není zásadně ani v souhlasu se snahami států po jednotné koncepci centralizovaného řízení. A tak je možno od samotného počátku působnosti církevních zákonů zaznamenávat silné tendence, dělat praktickou církevní politiku co nejjednodušší, a to i za cenu potlačení svébytnosti té nebo oné skupiny. Protože církev římskokatolická je u nás s převahou většinová církev, řídila se státní církevní politika většinou ohledem na státní zájmy vůči této církvi. Církev nekatolické se musely přizpůsobit. Lze to doložit dlouhou řadou příkladů. Státní orgány uznávají za představitele církví a jejich složek výhradně duchovní se státním souhlasem k výkonu funkce. Nekatolické církve protestantského typu mají však i své neduchovenské, laické představitele, z hlediska církve rovnoprávné duchovenšky. Tyto laiky, byť i v nejvyšších církevních funkcích, bere však stát pouze na vědomí, ale nepovažuje je za oprávněné zastupovat samostatně církev při jednání se státem a při provádění právních ukonů. Přístup státu se tedy orientuje pro všechny církve jednotně podle hierarchické struktury katolické církve - zjednodušeně řečeno: církev rovná se kněz. Protestantský princip je potlačen, což církvim tohoto typu způsobuje mnoho komplikací. - Příklad z oblasti „hospodářského zabezpečení církví,“? Církevní zákony zstanovují, že schodky v provozním hospodaření farností /výdaje na běžné potřeby zajištění provozu a činnosti farností/ budou hrazeny státním příspěvkem. Obecnou tendencí je tyto příspěvky snižovat a vést církve k soběstačnosti. Církev by takový vývoj mohly považovat za prospěšný, kdyby mohly s prostředky shromážděnými církvi od věřících nakládat zcela svobodně a bez omezení /ústředí církví mají např. limitované výdaje na mzdy/. Dosud tomu tak ovšem není, příspěvky na provoz farností jsou stále poskytovány. Nekatolické církve jsou svou strukturou schopny ovšem již dávno zajistit si většinu potřebných prostředků svými silami, na rozdíl od církve katolické. Většina prostředků na dotace provozních nákladů ze státních prostředků tedy plyne do katolické církve. - Diskrepance v tomto směru je ještě větší a markantnější v oblasti mimořádných výdajů. Zpravidla se tu jedná o náklady na opravy a obnovu církevních staveb. Žádná z církví není v tomto ohledu soběstačná, každá potřebuje pomoc. Příspěvky ze státních prostředků, kterých rovněž není dostatek, směřují především na obnovu staveb zapsaných do seznamu chráněných památek. Majitelem a uživatelem takových staveb je z církví téměř výhradně církev katolická, proto právě tam plyne většina poskytovaných příspěvků. Nekatolické církve si musí opatřovat prostředky na obnovu svých staveb, které jsou mladšího původu a mimo seznamy památek, vlastní obětavostí nebo se zahraničí.

Nadruhé straně se v nevýhodě ocitá pod vlivem této koncepce státní církevní politiky právě katolická církev, pokud jde o vlastní církevní činnost a náboženské aktivity ve farnostech. Rozsah činnosti každé církve byl po roce 1949 v podstatě petrifikován v tom smyslu, že stát povoluje jen ty aktivity a formy práce, které v té které církvi byly zavedeny před vydáním církevních zákonů. Zahájení nové činnosti, nového programu nebo nového způsobu práce vyžaduje vždy souhlas příslušného církevního tajemníka. Týká se to opakované trvalé činnosti ve farnosti, jako je např. práce s dětmi a mládeží, práce s laiky apod. Získat souhlas pro takové nové trvalé činnosti je téměř nemožné a žádosti jsou odmítány s tím, že je to novinka oproti

stavu při vydání církevních zákonů. Tu je poškozována zejména římskokatolická církev, která žádnou práci se skupinami podle věku a obsahového zaměření dříve nekonala a dnes nemá možnost s ní začít, aškoliv by to bylo velmi žádoucí. Pokud se toho přece některý duchovní odváží / v kterékoliv církvi/, riskuje ztrátu státního souhlasu pro výkon duchovenské činnosti.

K bytostně základním prvkům, na nichž stojí život církve, patří bohoslužby. Jsou místem, kde se věřící shromažďují, kde dávají průhled své víře a v ní se utvrzují. Konání bohoslužeb v obvyklém rozsahu není vcelku nijak omezováno. Společenství církve je ovšem živý organismus, který se mění, stárne či mládne, a vytváří nové formy života, jež si žádají odpovídající struktury a platformy. A tak dnes církvi chybí například možnost získat nové shromažďovací prostory / jakýmkoli způsobem - koupí, stavbou, nájmem, darem, přidělem / v nově budovaných sídlištních měst nebo v obcích a městech, kde církevní práce dosud nebyla rozvinuta nebo nebyla vůbec konána. Podvazuje se tím misijní struktura církvi, kterou církve chápou jako své poslání a úkol. Přesto církev nevymírá / i když v absolutních počtech za posledních 25 let hodně ztratila/, ale naopak v současnosti zaznamenává ve větších a velkých městech příliv zájemců i trvalé přírůstky členstva. V menších městech a na vesnicích stále ještě působí obavy, že navštěvování bohoslužeb bude registrováno a negativně posuzováno v kádrovém materiálu s případnými následky pro výkon povolání, postup do vyšších funkcí, možnosti studia dětí na vysoké škole apod. Účast na bohoslužbách žasto/roste přesto na mnoha místech, obecně je ve srovnání i se západní cizinou mnohde překvapivě vysoká a ukazuje, jak církev znovu nabývá na významu a vážnosti v celé společnosti. Vezmemeli v úvahu předchozích několik desetiletí ateistické propagandy, administrativní mocenské zásahy a restrikce v životě církvi ze strany státu a fakt, že se vyměnily generace a přicházejí lidé, kteří nikdy neměli ani sebemenší informaci a kontakt se skutečností církve, je fenomen účastí na bohoslužbách velmi nadjným zjištěním.

Vedle bohoslužeb považují církve za svůj stěžejní úkol prvořadého významu **n á b o ž e n s k o u v ý c h o v u**. V protestantských církvích došlo k velkému rozvoji výchovných struktur již v 19. století, zejména pokud jde o specializaci podle věkových kategorií a obsahového zaměření. Po roce 1949 vstupovaly proto do nového uspořádání vztahů ve společnosti s jasným a pevným, zaběhnutým programem výchovných činností. Postupně z něho ovšem musely slevovat pod tlakem z vnějšku.

Vyučování náboženství na školách - tato možnost existuje podle zákona stále. Zpřísnování předpisů o přihlašování dětí k této výuce ve škole a další vlivy a tlaky zejména na rodiče však způsobily, že v Čechách tato výuka ze škol vymizela téměř úplně, na Moravě a na Slovensku se silně zredukovala. Protestantské církve se proto intenzivněji zaměřily na výchovu dětí a mládeže v prostorách budov na půdě farností. Tam není jmenovitá účast státem oficiálně registrována. I tu však platí, co bylo řečeno o účasti při bohoslužbách v neděli a o rozdílu mezi městem a vesnicí.

V našich poměrech je samozřejmé, že právě v oblasti výchovy dětí a mládeže v církvi vyvíjí stát nejsilnější protiklad pomocí ideologických a mocensko-administrativních nástrojů. Pro církve tu platí celá řada omezení, psaných i nepsaných, která znesnadňují nebo docela znemožňují shromažďování dětí a mládeže ve větších počtech na jednom místě, z větších okruhů, než je jedny farnost, a na delší dobu. Pokud jsou například povolena shromažďování mládeže z celé církve

na jednorázovém příležitostném setkání, slavnosti nebo církevním kursu, je pravidelnost takových setkání zredukována na minimální míru a jejich počet nelze zvýšit. Při takových příležitostech není povolena účast mladých lidí ve věku do 18 let a je třeba státním orgánům předkládat seznamy účastníků s daty narození.

Větším církvím u nás stále chybí b o h o s l o v e c k ý d o r o s t . V současnosti sice již není uplatňován numerus clausus pro přijímání posluchačů na bohoslovecké fakulty, ale ostatní obtíže zůstaly a mají podstatný vliv na rozhodování mladých lidí pro toto studium a povolání. Bohoslovecké fakulty jsou po právní stránce školy státní. Proto jsou přijímacímu řízení ke studiu přítomni zástupci příslušného sekretariátu pro věci církevní ministerstva kultury a účastní se rozhodování o přijetí uchazečů. Stát posuzuje u uchazeče jejich kádrový a politický profil a má v této věci v podstatě právo veta. Prakticky to znamená, že při každém přijímacím řízení jsou někteří uchazeči odmítnuti. Fakulty i vedení církví se v takovém případě odvolávají a snaží se jednáním docílit jejich dodatečné přijetí. Daří se to jen zčásti. Dohled na politický profil a chování studentů pokračuje pak během celého studia a z nevhodného „chování“ jsou vyvozovány důsledky: ne-li vyloučení ze studia, tedy po ukončení studia odmítnutí státního souhlasu k výkonu povolání duchovního.

Ačkoliv jsou bohoslovecké fakulty řazeny do kategorie vysokých škol, přece je jejich postavení vyjimečné v několika ohledech. Nepatří do působnosti ministerstva školství, nýbrž ministerstva kultury. Z toho plynou některé zvláštnosti, například předpisy o platech učitelů na těchto fakultách a stipendiích pro studenty. Obojí jsou nižší než na školách v resortu ministerstva školství. K vnějším faktorům, které spolupůsobí na rozhodování mladých lidí pro studium bohosloví, patří i nižší platy duchovních v činné službě. Nedostatek bohosloveckého dorostu není však v jádru způsoben naznačenými vnějšími obtížemi se studiem spojenými. Hlavní příčinou je celková situace církví a jejich postavení ve společnosti. Umenšení počtu aktivních věřících nese s sebou/počty/ i menší počty uvědomělých mladých lidí, kteří by byli schopni dospět k rozhodnutí pro toto studium. Takové rozhodnutí lze očekávat za stávajících podmínek pouze od nejvyspělejších jedinců, jejichž vztah k církvi je tak hluboký, že jsou ochotni nést všechny obtíže svého budoucího povolání.

Postavení a role d u c h o v n í h o v církvi a ve společnosti doznaly za posledních 40 let podstatné změny. Duchovní je dnes izolován od působení na veřejnosti, smí se legálně pohybovat pouze na církevní půdě v rozsahu daném povolenou činností církví. Jeho postavení v církvi je odvislé od síly farnosti, na niž je ustanoven. V silně sekularizovaných oblastech je zatížen správou i několika farností neobsazených duchovním. A protože jsou takové farnosti početně i duchovně slabé, musí převzít i řadu praktických materiálních povinností a starostí o provoz a údržbu objektů, dělá správce i údržbáře, topiče, účetního apod. Necírkevní okolí k němu většinou zachovává zdvořilý odstup a ocenuje jen jeho manuální práci. Pokud v takovém prostředí vytrvá na jednom místě více let a v trpělivosti buduje prosté lidské vztahy k jednotlivcům i místním orgánům, získává postupně i v necírkevních kruzích na autoritě a vážnosti, jimž ovšem nemůže být dán veřejně a oficiálně průchod. - V oblastech zasažených sekularizací méně působí až dosud něco z usty, jež byla duchovenskému stavu prokazována kdysi. Duchovní a jeho působení, popřípadě kostel, farní úřad a činnost,

respektive existence farnosti jsou do značné míry integrální součástí obce / to platí zejména o vesnicích / a je s nimi do jisté míry počítáno jako s partnery. Je to dáno i tím, že v takových malých společenstvích dochází mezi církví a společenskými institucemi k personálnímu propojení. Práce duchovního na takových místech je alespoň po vnější stránce snadnější a jeho společenská role je vymezena širěji - má možnost podílet se na některých občanských aktivitách v obci. Do jisté míry je svým postavením v obci též chráněn proti represivním zásahům okresních nebo dalších orgánů.

Postavení duchovního vůči státní správě je značně komplikovaná záležitost. Právně viděno, je duchovní zaměstnancem církve a státní orgány, především okresní církevní tajemník, vykonávají nad jeho činností dohled. Aby svou činnost mohl vykonávat, ač zaměstnanec církve, musí nejprve obdržet předchozí státní souhlas k ustanovení, na který není právní nárok ani z titulu kvalifikace, ani z potřeby a rozhodnutí církve. Kromě toho, ač zaměstnanec církve, je placen ze státních prostředků a výše jeho platu je rovněž stanovena státním předpisem, jedna složka platu /tzv. výkonnostní/ je dokonce odvislá od rozhodnutí církevního tajemníka a v krajním případě nemusí být přiznána vůbec. - Rovněž veškeré pravidelně se neopakující a mimořádné události, akce, shromáždění a aktivity ve farnosti musí mít předem udělený státní souhlas. Týká se to slavností, různých mimořádných shromáždění, návštěv jiných duchovních a jejich vystoupení při shromážděních, návštěv ze zahraničí, ale i mimořádných hospodářských záležitostí, výdajů apod., i když nejsou žádány dotace ze státních prostředků. Ne všechny žádosti o takové souhlasy jsou vyřízeny kladně.

Zvláštní problém tvoří odnětí státního souhlasu duchovnímu. Dochází k němu tam, kde duchovní překročí nějakým způsobem hranice vymezené pro jeho činnost nejen rámcem zákonů, ale někdy i tam, kde „překročí“, vícekrát svým postojem nebo aktivitou pomyslnou mez unosnosti svého působení, jak si ji stanovil jeho nadřízený církevní tajemník. V tomto směru je třeba přiznat, že v posledních letech je na straně státu více než dřív dbáno na to, aby církevní tajemníci nově ustanovení do této funkce, měli poněkud vyšší uroveň, pokud jde o vzdělání a kvalifikaci i pokud jde o širší církevně politický rozhled. Zlepšuje to poněkud vztahy církev - stát a usnadňuje to jednání. Nicméně odejmutý státní souhlas je vždy církvi „přijímán bolestně a s pocitem bezpráví. Ani stát dnes nesáhá rád k takovému opatření a snaží se problém řešit za pomoci vedení církve jinak, například přeložením duchovního na jiné místo.

Postavení věřícího jednotlivce ve společnosti je přímo uměrné jeho angažovanosti v církvi. Ani církve, ani stát nepovažují za ušlechtilé, aby byl aktivní křesťan angažován v politickém životě jako člen vedoucí politické strany a její funkcionář, třeba i na nejnižší rovině. Je to říkno rozdílností ideologií. Ani věřící nestraník nemá však mnoho šancí účastnit se politického života společnosti, pokud má vyšší ambice než podíl na řešení komunálních problémů v malých obcích nebo občanských výborech měst, popřípadě členství a práci v některých méně významných společenských organizacích / například Československý červený kříž, Český svaz včelařů aj. /, i tam ovšem jen v základních organizacích, pro okresní uroveň nemá už praktikující křesťan patřičné kádrové předpoklady. Obdobně je tomu také s postavením v zaměstnání. Některá povolání se stala křesťanům projevujícím

svou víru účastí na životě církve nedostupná. Jmenovitě jde zejména o povolání dotýkající se přímo nebo nepřímo výchovy, počínaje nejtěžším věkem dítěte až po vysoké školy. Učitelé všech stupňů prakticky vymizeli ze seznamů církve, respektive živých členů. I t tu ovšem lze zaznamenat výjimky, které potvrzují pravidlo. Může jít v takových případech o vysoce specializované odborníky, jejich služeb se stát nechce nebo nemůže zřít, a nebo může jít v protestantských církvích o laiky pověřené zároveň vysokou funkcí v církvi - potíže při výkonu povolání by vyvolaly pro stát nepříjemné politické následky. I v těchto velmi řídkých, ojedinělých případech musí věřící křesťan počítat s celou řadou omezení a potíží, které postihnou například jeho postup na vyšší funkce, šíří jeho styků se zahraničím apod.

Je známo, že řada živých členů církve od padesátých let počínaje přestala vykonávat své povolání a musela si najít náhradu ve zcela jiném oboru, často ve sféře manuální. V tomto smyslu je postižena především oblast pracovníků s vyšším vzděláním. Kategorie dělnická jako poslední na společenském žebříčku tyto obtíže téměř nezná. To však neplatí o jejich rodinách a dětech. Pokud ty mají schopnosti a zájem studium, musí při výběru oboru respektovat jasně stanovené hranice, jež není věřícím a jejich dětem dovoleno překročit.

Ačkoliv se církev za léta naučila tyto potíže nést bez pocitu trvalé ukřivdění, přece nepřestává vyhlížet k lepším časům. To i proto, že ví, jak taková společenská a politická praxe psychologicky působí na její členy. Ne všichni jsou dostatečně odolní, aby nepodlehli nátlaku nebo nabídkám nebo prostě jen strachu a panice při pomýšlení na budoucnost svých dětí. A tak můžeme najít v kostelech při nedělních bohoslužbách návštěvníky, které nikdo z místních nezná - přijeli odjinud, protože se doma do kostela jít neodvážejí. Tak se i církev do určité míry podílí na všeobecné převáře společnosti, na falešné hře, v níž navenek jsme loajální, ale uvnitř v opozici. Dochází tak k deformaci osobnosti člověka, posléze k jejímu vnitřnímu rozkladu a u potomků potom ke změně celkové orientace. S těmito problémy i církev zápasí jen s obtížemi, protože vlivy vnějšího prostředí jsou velice silné. Zde nepomůže nabádání věřících k morálnímu způsobu života, jak jsou o to duchovně někdy státem řádní. Pokud se nezmění celková struktura života celé společnosti, nedokáže ani církev věci podstatněji ovlivnit.

E d i c n í činnost církví je silně podvázána v několika ohledech. Prvním faktorem je samozřejmě ideologický zájem státu na tom, aby toto pole působení církví ve společnosti bylo co nejmenší. Vliv tištěného slova stát nepodcenuje. Proto je každé církvi stanoven počet titulů, které může během roku vytisknout vedle pravidelných povolených periodik, kterými jsou církevní časopisy, křesťanské kalendáře a bohoslužebné pomůcky. Každý z titulů musí projít schvalovacím řízením v nadřízeném orgánu /státním/. A samo vytištění je závislé od přidělu papíru a tiskárenské kapacity.

Druhým faktorem je celková hospodářská situace, která limituje vydavatelské možnosti nejen církví.

Třetím faktorem jsou vnitřní potíže v jednotlivých církvích. Umenšování celkových počtů členů a věřících nedostupná účast na povoláních v kulturní oblasti zredukovaly počet a úroveň autorů v církvích. Ani ti nemají pak dostatek příležitostí ke konfrontaci s jinou tvorbou.

Na druhé straně je nutně konstatovat narůstající hlad po náboženské literatuře, z ní zejména po biblích a komentářích k ní. V rozmezí vždy několika let povolovaná vydání biblí v počtu okolo 100 000 výtisků zdaleka nestačí uspokojit poptávku. Situaci nedokáže zlepšit ani pokoutní dovoz biblí a jiné literatury ze zahraničí, nehledě na to, že je postihován. -Církev si je dobře vědoma tohoto nedostatku a snaží se jej zmírnit všemi svými silami. Proto vedle tiskárenské produkce pracuje i s méně kvalitními prostředky množení tiskovin, s cyklostylem. Tato činnost je celkově vzato v našich poměrech udivující a obdivuhodná svým rozsahem. Kvalita obsahu za tím ovšem pokulhává.

Přestavení církve u nás v osmdesátých letech

1. Přes všechny původní předpoklady se ukazuje, že s církví je a bude třeba počítat i dál. Žádný z ideologů státu se dnes neodvažuje odhadnout, zda a kdy role církve skončí.
2. Církev ve společnosti pomalu, ale soustavně začíná získávat pádu. Souvisí to s duchovní prázdnotou a sterilitou oficiálně nabízeného životního programu, ale také s celosvětově vzrůstající náboženskostí v nejobecnějším sňava smyslu. Lze to pozorovat zejména na mládeži, jež se někdy až dramaticky distancuje od způsobu života rodičů a hledá novou náplň a motivaci pro své rozhodování.
3. Přes všechna omezení, jež jí postihla, není církev přímo a snadno manipulovatelná. Něco takového je možné tvrdit o některých „církvevních“, skupinách nebo hnutích, ale ne o církvi nebo církvích jako celku, pokud máme na mysli souhrn všech věřících i vedeních církví. Církvi se podařilo /nebo jí je dáno/ zachovat si relativní svobodu myšlení a rozhodování. Některé oblasti, zejména bohoslužebný život, uchránila od zásahů zvenčí.
4. Vezmeme-li v úvahu počty členů a prostředky, jež má k dispozici, vykazuje církev obdivuhodnou produkci. Jen statisticky viděno: žádný jiný program nedokáže pravidelně shromažďovat a ovlivňovat takové množství lidí jako církev. A jinak: žádná aktivita ve společnosti nemá takový kredit a odtud i takový kádr ochotných a obětavých spolupracovníků, kteří ~~jsou~~ nejsou ani společensky, ani hmotně stimulováni. Naopak jsou schopni pro svou aktivitu snášet společenské i hmotné ujmy, a nadto svou církev ze svého i hmotně podporovat. To je činí na vnějšku nezávislými a buduje se tím duchovní potence církve ve společnosti.
5. Církev zůstala skoro sama nositelkou tradičních etických hodnot. Proto zůstala a nově se stává duchovním i fyzickým útočištěm ne pro masu lidí, ale pro ohrožené jednotlivce, rodiny a jiné buky společnosti. Je schopna poskytnout jim alternativní, ale hlubší program života. Pokud je si dobře vědoma svého úkolu ve světě a dělá svou práci kvalifikovaně, pak je schopna ovlivnit a stimulovat duchovní svět člověka, dát mu stabilitu a perspektivu.
6. Církev je základem pro rozvoj osobností. Vytváří kapitál, který budoucí společnost zhodnotí. Praktikující křesťan vnáší získané ideje do svého okolí a tím je postupně zvnitřku přetváří. Především ve své rodině - je známé, jaký vliv na pozdější utváření charakteru a osobnosti člověka má prostředí, v němž se vyvíjel do třech let věku. Dobře známý je také vliv výrazných křesťanů na pracovišti - jejich vnitřní autorita mezi spolupracovníky může dorůst takové váhy, že se před ní musí sklonit i funkcionáři a

POMOZTE! POMOZTE! POMOZTE! POMOZTE!

Svatý Prokope Ty který jsi
patronem zemským ve své slávě
nedopusť aby Tvá noc slábla
Tak jako dokázala to kdysi
v místě kláštera na Sázkavě
po celých Čechách skrot už ďábla.

/I.M.J. - Magerovy letutě písně/

13.července v 11.hodin se v Hošťálkově ulici 13 /rodinný domek v Praze/ objevili muž č.1 a muž č.2. Citujeme z časopisu Sport r.1, č. 2, článek : kdo se komu mstí?, popisující tragickou událost, která se přihodila 13.7.1989 v Praze.

Opět byla doma jenom paní Hochmanová. Oba pánové ji, jak už si čtenář může domyslet, zase zvali na bližší nespecifikovaný "pohovor". Odmítla, ale oni tentokrát neodcházeli. Jeden obhlížel domek a druhý ji mezi dveřmi zdržoval zdánlivě bezvýznamnými otázkami. Kde je manžel, je někdo uvnitř, jdete dnes do práce, kdy odcházíte, jak často sem chodí soused a podobně. Mezi řečí se obe zvědavci velmi provokativně divili, jak je možné, že tenhle barák ještě stojí. Pozemek opustili až zhruba po dvaceti minutách. Olga Hochmanová odešla z domu krátce po nich, kolem půl dvanácté. V 16.00 si někdo ze sousedství všiml, že u Hochmanů hoří, a přivolal požárníky. Dá se předpokládat, že požár vznikl až jednou až tři hodiny předtím, než byl zaregistrován.

/In: samizdat Sport r.1, č.2-Kdo se komu mstí?/

... v 18.00 se vrátil domů František Hochman /manžel Olgy H. - poz. red./ ... Olga Hochmanová s Barbarou Veselou, která u Hochmanů pobývala na letním bytě přišli v 19.00. ... V zásuvkách stolu měly obě ženy nejružnější soukromou korespondenci, poznámky, deníky, adresář a podobně. Z pochopitelných důvodů si chtěly aspoň část zachráněného majetku odnést. Nebylo jim to dovoleno.

/In: tamtéž/

Kriminalista eventualitu úmyslného zapálení objektu nevykloučoval, ale možnost policejního angažmá "v něčem takovém" samozřejmě s pobouřením odmítl. Podle jeho názoru bude třeba případné pachatele hledat úplně jinde : mezi přáteli a známými postižených. "Já vím paní Hochmanová, že vy za cosi bojujete. Jenže si vůbec neuvědomujete, do jaké nebezpečné společnosti jste se dostala. Já jsem v lednu na tom Václavském náměstí byl. A nejméně polovina z těch lidí, co jsem tam viděl, byli obyčejní kriminální zločinci. Třeba se vám někdo z nich teď za něco mstí ..."

Manželé Hochmanovi jsou signatáři Charty 77, a jejich přátelé se téměř bez výjimky rekrutují z prostředí tzv. nezávislých skupin. - **/In: tamtéž/**

K troskám svého domu se Olga H. vrátila druhý den v 10.00. Když vstoupila do místnosti nad kuchyní, našla tam MUŽE č.1 jak třídí její soukromé písemnosti z psacího stolu. V rohu pokoje se neznámá žena probírala zachráněnými knihami. MUŽ č.1 se paní Hochmanové poprvé za jejích známostí představil. Řekl doslova: "Já jsem odborník na požáry." ... Majitelka tedy s celou rozhodností trvala na tom, aby obe slidiči své nezákonné aktivity zanechali. "Odborník na požáry" jí na oplátku vyzval,

si okamžitě opustí místnost, protože dům "je pod proudem" a hrozí nebezpečí úrazu. Další diskuze byla zbytečná. Olga H. se raději obrátila na ostatní v domě přítomné osoby, ale ani lidé, kteří profesionálním přístupem prozrazovali skutečné experty, jí přítomnost a funkci elektrického odborníka nedokázali smyslně vysvětlit. - /In: tamtéž/

Manželé Hochmanovi přišli při katastrofě doslova o všechno /dům nebyl pojištěn/. Proto se jejich přátelé rozhodli uspořádat v jejich prospěch finanční sbírku. Prosíme všechny, kteří jsou ochotni přispět, aby své dary posílali na adresu:

Anna Hradílková
Olega Koševého 17
169 00 Praha 6

Doslov:

Bylo mi dopřáno se párkrát s manželi Hochmanovými střetnout při mém pobytu v Praze. Naposledy koncem jara u nich v domě. František a Olga Hochmanovi jsou láskyplní a přátelští lidé, "domeček", tak se jejich dům nazýval mezi jejich přáteli, byl mimo městský ruch obklopen zahradou. A snad i proto byl vyhledávaným místem jejich přátel. Vzpomínám si, když mi v Praze bylo vyprávěno o příkaze, který nařizoval manželům Hochmanovým zbořit "domeček" na vlastní náklady. Tenkrát jsem se smál.

-1-

MALIČKOSTI Z OLOMOUCE? MALIČKOSTI Z

- v olomouckém pivovaru se stávkují!
zaměstnanci polské národnosti zahájili v týdnu od 21.8. - 27.8.89 stávku. Příčinou jim bylo nevyplacení některých /některé/ z odměn. Bližší informace o tom, jak stávka pokračuje se nám do uzávěrky nepodařilo zjistit.

Tři dny před svátkem sv. Anny
byli Poláci amnestováni
Jacku Adame bratří v Kristu
zdrávím vás dosud arestovaný

/I.M.J. - Magorevy labutí písňě/

V poslední době vzrůstá počet předškolních dětí, ale také článků v tisku, které poukazují na fenomén p ř e v t ě l o v á n í, o kterém se u nás již delší dobu nehovořilo. Svědčí o tom zprávy v zahraničním tisku / France Dimanche, Echo planety / . Chtěli bychom vás uvést do problému, citací článku ze Světa socializmu č. 31 z 25.7.89, který na str. 29 popularizuje tuto skutečnost.

Chtěli bychom se však nad převtělováním pozastavit, v násl. kapitolách, jelikož si myslíme, že jde o předmět hlubšího významu, než jen krátkodobé senzace.

... - Som Sureš Varma, majitel obchodu s tranzistormi v Agre. Měja žena sa volá Uma. Máme dve deti, -hovori patročný Teran, alebo, ako ho volajú príbuzní Titu. Fry tých slovách ~~malých~~ tenký hlások malého vidieckého drobca, neočakávaně hrubne, až sa stává skutočně mužským. / Ojednom ukaze ktorý ohromuje našu predstavivost /.

PREVTĚLOVANIE - BLUF, ALIBO ZÁHADA ?

Keď to Titovi rodičia počuli prvýkrát, mysleli si, že najskor ide asi o nejakú samopaš. Ale chlapec tie vety opakoval znovu a znovu a po každý raz k nim pridával nové a nové podrobnosti.

Raz som sa vracal z roboty domov autom. Keď som už bol pri bráne, zatrubil som, aby mi Uma vyšla otvoriť dvere. Vtom som zbadal dvoch, ako utekajú k autu s pištolami v rukách. Ozvali sa výstrely - jednu guľku som dostal do hlavy...

Vždy keď chlapec dorozprával túto svoju historku, upadal do hystérie, začal po otcovi a mame hádzať taniere a hovoril, že oni nie sú jeho rodičia. A tí už ďalej nečakali. Vybrali sa do 13 km vzdialeného mesta Agra, kde zistili že tam skutočne žil istý Sureš Varma, majiteľ obchodu s tranzistormi. Pred piatimi rokmi bol zavraždený pri svojom dome výstrelom z pištole. Vdova po nom sa skutočne volá Uma a má dve deti...

Keď sa Uma dozvedela z úst chlapcových rodičov o tejto podivnej udalosti, rozhodla sa, že sa aj s detmi pojde na malého Titu pozrieť. Ten okamžite spoznal všetkých troch a začal ich objímať. Keď zbadal, že prišli na inom aute, spýtal sa, kde je jeho starý fiat.

-Predali sme ho, - povedala Uma odividne prekvapená reakciami chlapca. Nato sa malý - veľký Titu strašne rozčúľoval...

Príhoda s chlapcom zaujala mnohých vedcov. N. K. Čanda z Dilíjskej univerzity a E. Millos z univerzity vo Virginii /USA/ malého Titu dôkladne poprehliadali. Na jeho pravom spánku objavili akýsi zvláštny vrúbok. Keď sa potom oboznámili s výsledkami pitvy Sureša Varma, zistili, že guľka ho zasiahla práve na tom mieste, odrazila sa od lebky a vyšla nad pravým uchom. Tam má malý Titu materské znamienko...

O tejto záhadnej histórii napísal nedávno časopis Today. Priniesol tiež informáciu, podľa ktorej indickí vedci v súčasnosti dôkladne skúmajú všetky parapsychologické javy. Špecialisti z Bangalorského ústavu psychického zdravia a neuropatológie preskumali 250 prípadov podobných tomu, o ktorom bola tiež, zaregistrovaných od roku 1975. Za viac ako desať rokov pobudla doktorka Satvant Pasričiová v mnohých dedinách a „vyspovedala“, najmenej dvadsať očitých svedkov každého jedného takéhoto prípadu. Odborníci pod jej vedením došli k nasledovným záverom: „efekt prevtelenia“, možno spravidla pozorovať u detí vo veku od troch do siedmich rokov. S pribúdajúcimi rokmi tieto potom na to úplne zabúdajú. „Prevtenenie“, v iného

človeka obyčajne vyvoláva náhodná replika kohosi z blízkych. Tak napríklad v jeden sporný deň si tata štvorročného Adžita Signha z Candigarhu povzdychla:

- Dnes je taká horúčava, že ak umriem, nebudete na mňa masieť spálit. Jednoducho zhorím.

Nato chlapec odvetil:

- Mne sa nič nestalo, keď ma upálili na hranici, - a potom podrobne porozprával o živote skutočne existujúceho sudcu z pákistanského mesta Rávalpindí...

Výskumy ukázali, že z osemdesiatich dvoch percent si deti jasne spomenuli na „svoje“, meno z „predchádzajúceho narodenia“, ako aj na podrobnosti z „niekdajšieho“, života. Pozoruhodný je takisto fakt, že v polovici prípadov so „svojich predchádzajúcich životoch“, zomierali ľudia násilnou smrťou. Ich priemerný vek bol 34 rokov. Prevtelenie nastávalo v priemere o pol druhu roka. V dvadsiatich šiestich percentách prípadov pocitovali deti nevyvratiteľný strach pred vecami, ktoré priamo alebo nepriamo súviseli s príčinou „ich“, smrti v „predošlom živote...“ Jedno dievčaťko sa napríklad nemohlo ani len priblížiť k studni, v ktorej sa „utopilo“.

Pohľadom sa v „druhom narodení“, obyčajne nemení. Genetickú súvislosť vylučuje fakt, že v osemdesiatich percentách prípadov „efektu prevtelenia“, nešlo o príbuzných.

Vedci predložili viacero hypotéz na objasnenie tohto fenoménu, no ani jedna z nich nestojí na presvedčivých základoch. Vari je skutočne nejaký kus pravdy v hinduistickom náboženstve, ktoré o prevtelení vôbec nepochybuje?

Pokus o vysvetlenie

O komentár k týmto, mierne povedané, neobyčajným javom požiadala redakcia sovietskeho týždenníka Echo planety známeho sovietskeho orientalistu Igora LISEVIČA, doktora filologických vied:

Indiu sme si akosi už zvykli považovať za „krajinu divov“, Agra, prastaré mesto, voľakdajšie hlavné sídlo Veľkých Mogulov, patrí nesporne k jedným z jej najunikátnejších skvostov. Mnohé tu v človeku vyvoláva osobitné atmosféru pohruzenia sa do minulosti a očakávania čohosi neobyčajného. Práve v Agre som prvýkrát uvidel človeka schopného na dlhý čas „vypnúť“, srdce a dych, práve tu, na brehoch rieky Džanny, som sa stal svedkom tzv. levitácie, akejsi „nadprirodzenej“, schopnosti: na zemi ležiaci človek sa zrazu začal pomaličky vznášať, až kým nezostal nehybne „ležať“, v polodruhametrovej výške. Podľa všetkého to asi bol šikovný trik, no vykonaný tak majstrovsky, že na to dodnes nemožem zabudnúť.

Prípady, o ktorých sa píše v časopise India Today, takisto chromujú našu predstavivosť. Avšak niečo podobné je známe nielen z Indie. Ak sa napríklad pozrieme do starejčinskej Encyklopédie divov ktorá bola napísaná ešte v desiatom storočí, nájdeme tu mnohé podobné fakty, vzťahujúce sa k najrôznejším obdobiam. Značne väčší počet analogických prípadov, zaznamenaných už v našej dobe, počnúc libanonskými druhmi a končiac severoamerickými Indiánmi, opísal americký vedec I. Stevenson. Jednako však drvivá väčšina z nich je spojená s národmi, ktoré tak či onak veria v prevtelenie.

Veda dala tomuto javu názov „nadpamät“,. Nie raz sa ho už odborníci pokúšali vysvetliť. Vo výskumoch sa využívala najmä hypnoza: zhanotizovanému človeku sa kladli otázky, vzťahujúce sa k rôznym etapám jeho života, a potom „náhle“, nasledovala „neočakávaná“, a „provokačná“, otázka, ktorá súvisela s časom, keď

dotyčný ešte nebol na svete. No analýza týchto odpovedí narážala na viacero ťažkostí, pretože aj tí, ktorí vo svojom živote neprejavovali sklony k „nadpamäti“, si nezriedka spomínali na udalosti z dosť dávneho obdobia. Napokon, i samu túto metódu nemožno považovať za dostatočne „čistú“, - nie je vylúčená možnosť, že hypnotizér, aj keď neumyselne, podvedome, môže vnuknúť „pacientovi“, želanu odpoveď.

Mnohé nápadné zhody sa objasňujú takzvanou „skrytou pamäťou“, - drienajúcimi spomienkami nanáhodné rozhovory dospelých, správy z rozhlasu či televízie, ktoré su uložené v podvedomí dieťaťa a pod vplyvom nejakého psychologického popudu sa náhle „vyplavia“, na povrch. V spomínanom prípade je to celkom možné, pretože rodičia chlapca žili v okolí Agry, kde sa vražda stala, a nejaké ozveny o tej udalosti spolu so všetkými podrobnosťami sa pristo mohli „nalepiť“, na malého Tita.

Okrem tejto hypotézy existujú aj iné, napríklad hypotéza o tzv. „génovej pamäti“. Avšak sú prípady, ktoré nemožno vtesnať ani do jednej z nich. Dokonca aj keď sa rozhodneme opustiť pevnú pôdu vedy a zahlbíme sa do vratkej oblasti nadprirodzenosti, ani tam nebude koncepcia prevtelovania jediným vysvetlením. Alternatívou jej je idea posadnutosti predpokladajúca, že „duševné telo“, človeka, ktorý umrel pred „určenou lehotou“, sa pri hľadaní utočiska presídľuje do tela dieťaťa - p rišli slabého, než aby sa mohlo brániť tomuto vpádu. Oddiaľto je oná pamäť o cudzom živote /variantom takéhoto „presídlenia“, u dospelých osobností/.

Tak sa zdá, že najčastejšie bude v každom prípade povedať, že príčiny a charakter „nadpamäti“, su nám zatiaľ nejasné a všetky špekulácie v tomto smere stoja na hlinených nohách. Su potrebné ďalšie výskumy, no tie su veľmi sťažené v dôsledku mimoriadnej vzácnosti samotného tohto javu, ako aj - obyčajne - tým, že rodičia dieťaťa si neželajú o tom rozprávať. Navyše, s pribúdajúcimi rokmi sa „nadpamäť“, prakticky vytráca. Text: Echo poanety

-/pokračování ze str. 5, No comment!/

Závěrem ještě několik vět.

Lidé se dají umlčet a zavřít do věznic, nikeli však ideje, kterých jsou tito lidé nositeli. Touha člověka po skutečné svobodě, spravedlnosti a budování vlastního štěstí se nedá uvězněním umlčet.

A tyto ideje mě určitě přežijí tak, jako přežívají od nepaměti v neustálém boji se lží a nespravedlností.

Míra demokracie se totiž odvozuje od míry respektu k právům a svobodám jednotlivce a tento respekt je pak nejvyšším předpokladem důvěryhodnosti státu.

z Olomouce - z Olomouce - z Olomouce - z Olomouce - z Olom

Jiří Štencl - 6.9.89 vydal okr.prokurátor na návrh vyšetřovatele teleprokuratury usnesení, dle kterého se J.Š. propouští z vazby. Vyšetřovatel teleprokuratury pron.práv.Aleš Záráhal dne 4.9. upozornil J.Š., že tr.čin dle §7/1-269/1 bude dále posuzován jako §261/1 tr.z. J.Š. odmítl se zúčastnit odvodového řízení. Byl vzat do vazby 18.8.1989

Žižkovo nám. v Olomouci
když a nyní

PŘÁTELE FRANTIŠKA STÁRKA

PŘIPRAVUJÍ VÝSTAVU NA STŘELECKÉM OSTROVĚ V PRAZE
TENTOKRÁT PŮJDE O VÝSTAVU TĚMATICKY OMEZENOU
NA PORTRETY FRANTY STÁRKA

(ZPŮSOB TVORBY JE LIBOVOLNÝ)

PŘIPRAVOVANÁ VÝSTAVA PROBĚHNE BĚHEM
MĚSÍCE ZÁŘÍ. PIŠTE NA ADRESY:

MARTIN FRIND

HŮRKA 1055

KRALUPY N.VH. I

278 01

IVA VODRAŽKOVÁ

TEMPLOVA 1

PRAHA 1

VÁ DÍLA PIŠEMNĚ PŘIHLAŤTE NA KTEROUKOLIV Z VÝŠE
VEDENÝCH ADRES DO 30. 8. 89, OBRATEM
ZAJEME PODROBNĚ INFORMACE!!!

připomínáme - připomínáme - připomínáme - připomínáme- při

"Krise moderního člověka je obecná, je to krise celého člověka, všeho duchovního života; celý moderní život, všechny instituce, názor na svět a na život vyžadují re-
vise; vnitřní nejednotnost, rozpolcenost moderního člo-
věka a jeho života, rozpolcenost, nejednotnost společ-
nosti a obecná duchovní anarchie, spor přítomnosti a
minulosti, dětí a otců, boj církve s vědou, filosofií,
uměním a státem proniká celou moderní kulturou.
Hledáme každý odpočinutí duši své - jak a kde je nalez-
neme?" - /In: Světová revoluce, T.G.M., str:431-432/

Tomáš Garrigue Masaryk / 7.III.1850 • 14.9.1937 /
první prezident ČSR, jehož den úmrtí si tento měsíc pře-
pomínáme.

"věřím i já Bohu, že po přejití věčné hněvu, hříchy našimi
na hlavy naše uvaleného, vláda věcí Tvých k Tobě zase se navrátí,
o lide český, a pro tuto naději Tebe dědicem činím všeho toho,
co jsem koli po předcích svých byla sdělila a přes těžké a nesnadné
časy přechovala, nýbrž i v šenkoli dobrém skze práci mých a pože-
hnání Boží, rozhojnění jsem přijala, to všechno Tobě odkazuji."

Prorockví-modlitba Komenského vyplnila se doslova? náš ná-
rod je svobodný a nezávislý a vstupuje vážen a podepřen všeo-
becnou sympatií do společnosti evropských národů.
Zijeme v pohádce? Tak se ptají politikové všech zemí, a sám si
kladu stejnou otázku; a přece je to všechno skutečná skutečnost,
výsledek čtyřletého zápolení všech národů světa. Svět se roz-
toupil na dva tábory, a v hrozném boji zvítězili ti, kdo hájili
ideálů spravedlnosti - zvítězili idealisté, zvítězili duch nad
hnotou, právo nad násilím, pravda nad chytráctvím.
- /In: Poselství Národnímu shromáždění, T.G.M, na Hradě 22.XII.1918/

Bělejší je nad beránka
bílá kolem něho záře
ustrašeně před ním blednou
našich mučitelů tváře

Ve vzpomínkách se Praha mi
šedivým pustým městem stává
v místech odkud jste odjeli
na mapě roste bílá tráva

Ty kterýs měl korunu s trvy
ustrn se nad námi

Šedivou vidím ji s bílými skvrnami
jak leprou stíženou
Erzy už Bondyho vlci z hor
do ní se příženou

Zatřpytí se ciborium
bílým zatřpytí se světlem
posil Pane naši víru
před ukrutným spas nás peklem

/I.M.J.-viz./

Ty kterýs měl v rukou hřeby
pomoz nám potřebným

Což nutně když se básník dusí
exodus následovat musí?
labut šivný pták zpívá umírajíc
přece stejně krásně z naší strany
hřanic

Zlaté světlo nad monstrancí
do nebe se zářit vrací
vzhůru míří naše srdce
k modlitbě se tisknou ruce

/I.M.J.- viz./

Ty kterýs visel na dřevě
zachran nás věrné

/ I.M.J.- Magorovy
labutí písně/

Na těchto stránkách se chceme pokusit o jakousi historickou rekonstrukci fenoménu převtělení, z hlediska té které doby. Jde nám především o jisté sledování stuhu tohoto vědění a poznání, které bylo místy různě interpretováno, však obsahovalo vždy totožné.

ČLOVĚK je součástí všeho, VŠE je součástí člověka. Vědomí nebo duše je VĚČNOST, zpočátku v-ná s ujařmená, na konci svého putování však svobodná.

A to je ten ČLOVĚK, o kterém chceme nyní psát.

Chápání světa jako věčného neklidu, koloběhu, s tím souvisejícího pohybu a růstu, má hluboký význam nejen pro východní národy, ale také pro nás, „kulturní,“ západ. Neděláme si nárok na celkové zpracování tématu-stěhování duší, tudíž nechceme a ani nemůžeme obsáhnout veškeré aspekty inkarnační, jelikož jsou pevně zasazeny do celkového myšlení tohoto ČLOVĚKA a jeho odrazu v kosmologickém chápání světa.

POJEM inkarnace-stěhování duší, je starý jako lidstvo samo. Má hluboce podvědomou povahu, jak na to poukázal C.G. Jung který sám prožil, „dřívější život v 18. stol.,“ -Theories of Personality CBS N.York 85./

Nejdříve si však ujasněme pojem stěhování duší. Jak jsme již dříve uvedli, pojetí se může vzhledem k dějinnofilosof. vývoji lišit, ve svých základech však zůstává stále stejné.

Vychází z rozvinuté představy neustálého růstu, jež se odehrává v cyklickém vývoji-čase. Vývoj je chápán pro individuum i svět konečně, pro lidstvo a vesmír nekonečně. OSUD je chápán jako souhrn skutků člověka, jež jej částečně ovlivňují-určují jeho další život či vtělení. Vše co člověk v tomto životě prožívá, je následkem jeho současných, nebo minulých ČINU.

Čin - odplata - to je rovnováha, jež určovala motivačně TITO lidi. Týkala se nejen člověka, ale i všeho živého.

Jedinec je takto naprosto spojen s veškerým děním kol něj, cítí obrovskou integritu se vším, s celým vesmírem. Byl zodpovědný pouze za sebe sama, a co je zajímavé-nepotřeboval tedy více. Sám byl původcem svého současného údělu, sám rozhodoval do značné míry o své budoucnosti. V jeho vnitřní motivaci záleželo jen na něm.

Příčinou POHYBU v tomto neustálém cyklu převtělování je SLÁST, různě pojmenována. Vyvolávala v něm pocit JASTVI - cca. jež je centrem každé lidské osobnosti, zaměřenou na uspokojení sebe sama /sex, násilí, sebeprosazení, .../ Uspokojení této primární touhy člověka se však děje často na ukor pocitů libosti jiných lidí, takto dochází k rozporům a utrpením. Rozpory a utrpení se vrací zpětně na aktéra, tzn. v tomto nebo příštím životě jako zákon ODPLATY. Při vraždě či sebevraždě dochází k vtělení do takového stupně či projevu ŽIVOTA, kde jej ukončil. Samozřejmě s odrazen odplaty na příp. vraha. Rekneme si rád ryze spravedlivý. Stojí určitě za uvahu jako akce-a zpětná reakce, v širším smyslu člověk - příroda-ekologie, člověk-chápání světa-krize člověka atd.

Vymanění z tohoto koloběhu věčných převtělování do jiných hmotných podob vychází samozřejmě z předpokladu, že člověk je něco, co po smrti nezániká - lidskou duší. A tato duše se svými cyklickými zrozeními neustále - z d o k o p a ř u j e.

Zdokonaluje se do té podoby, že má kvalitu a atributy Boha, /Boha jako nejdokonalejší duch.substance/ - jež je za n o r m á l n í c h oklábností stejné duchovní povahy. Bůh je však od ostatních lidských d u š í izolován jejich těly, a jejich r o z d í l n ý m i duš. k v a l i t a m i. Takže inkarnační k o l o b ě h končí-l vymaněním se z neustálého rození ztotožněním se /splynutím/, s Duší Boha. A to byl hlavní c í l tehdejších lidí.

Cyklické opakování zrozování duší, ale i touha vymanit se z něj. /vertikální symbol/, byl presentován s y m b o l e m. A to, pro utažení, hl. v dobách této ideí nenakloněných, popř. k magickým účelům.

Symbol je z řeckého σύνειμι - /snáším, hromadím, spojujím, přirovnávám/. Symbol tedy znamená shodu označujícího s označovaným, a to spíše vnitřní než vnější. Řekové označovali slova σύνειμι, ve významu užitém, na dva kusy přetržené či rozlomené věci, jejich dvě nepravidelně oddělené části mají v budoucnu posloužit k prokázání totožnosti svých majitelů - tedy jako poznávací znamení. Čeština překládá slovo symbol slovem znak : odvozuje je tedy od znáti, etymologicky spřízněného se základem γινωσκω, z něhož je slovo γινωσκω - poznání.

V pohádkách i v dobrodružných příbězích se bratři nebo posloupníci mají prokázat povelnou pečeti, dopisu nebo obrázku, aby byli přijati k slyšení u krále, vládce, spoluspiklence... Symbolon by tedy sloužil pouze k prokázání totožnosti : nicméně symbol neslouží pouze za prostředek poznání. Goethe kdysi řekl, že „symbol obsahuje něco nevyslovitelně vyřčeného“, a C.G. Jung jeho výrok obměnil a řekl, že symbol „vždy obsahuje nějaký nevědomý aspekt, překračující prostou shodu“.

Proto není možné pochopit stěhování duší bez universálního symbolu KOLA /nebo spirály, svastiky, hada nebo draka zakroužlého do času/ jako symbolu cyklického návratu, k počátečnímu bodu východiště a tedy i zavlnění energie v prapůvodním nerezalitelném projevu /jako symbol prapodstaty - Boha v kruhu či bodu/. A toto vše má samozřejmě analogii v čase /zodiaku-roční období, pohyb luny, slunce.../.

Dále symbol dovršená-vymanění se z inkarnačního cyklu, růstu, vývoje apod. jež má bod ukončení- uzavření. A to je symbol STRŽEMU - /ostrove, hory, vztyčeného hada.../

Zřejmě spojitost symbolu a symbolizovaného se dříve využívala v církevním rituálu a magii /rituál kola, tanec, obědování mrtvého, popř. sakrálních míst.../ Zde šlo o potvrzení a navázání t o t o ž n o s t i s všeobecným projevem-vývoje, do něhož u v š ě d ě l i - znali. V pozdější době hl. v záznamech se též užívalo symbolu, pro perzekuce, ze strany vládnoucí i d e o l o g i e, jež tomuto kobyly nakloněna.

Každá ideologie, nebo náboženství, které v dějinách ovlivňovalo větší skupinu lidí na delší čas, mívá dvě stránky /někdy mocná zdánlivě pectickádná/, první pro znalé či zapovězené, která obsahovala a rozvíjela nejpodstatnější, základní, méně zvláštějované či utajené ideje, často svými kořeny spočívající v předchecích nebo velmi dávných kulturách. druhou pak obecnou, určenou k působení navenek, včastně jednodušší k pochopení i životu, spočívající buď v lůbkavých obřadech, jednoduchých morálně etických předpisech náboženských, kulturních zvycích. Zvyky potom předtatovaly pro široké vrstvy pochopitelnou, výchovnou formu, jejíž základ a podstatu chápe široká vrstva pouze částečně, mnohdy jen zevně. Často vycházející tyto zvyky od starých kultur, byly obecně lidu známy od pradávna.

pouze byly přizpůsobeny konkrétnímu náboženství, kultu, jež nad nimi vládí, a jež si je přizpůsobil.

Pojem p ř e v t ě l o v á n í je starý jako lidstvo samo. Je obsažen v nejstarších východních náboženstvích, hinduismu, jímž je dokonale prostoupen, budhismu / lámové např. hledají dalšího da-
lajlámu-dle vtělení/, ale i v Číně/ obsah knihy I-Ting/ v novokon-
fucianismu - jin-jang apod. Známé jsou i Tibetské a Egyptské knihy
mrtvých, jež měli obhájit mrtvého před soudem na onom světě a při-
pravit mu lepší vtělení.

Stěhování duší je však pojem, který byl z a k o ř e n ě n zcela pevně i v evropském klasickém myšlení. Ve starém Řecku např. u pythagorejců v pojmu anēmōs /dech, duše vítr/, jež se stěhuje ve světě dokonale uspořádaném /zvali jej kosmos tj. pořádek/. Duše tvoří jistou harmonii sfér - nebeskou hudbu spolu s nebeskými tělesy; jež je lidem neslyšitelná. Zabýval se hlavně čísly, jež znázorňovaly tuto filosofii. Tělo brali jako izolant duše, jež se nemůže tímto projevit. Empedokles uznával tento řád dokonce i ve zvířatech, rostlinách a všech neživých věcech. Anaxágoras měl podobné názory. Herakleitos je obohatil o živlové pralátky /ohn, voda, země, vzduch/ jež je v člověku obdařena rozumem-pohybem. Podobně uvažoval i Platon, jež vnesl do cykličnosti stěhování prvek hierarchického vývoje-poznávání. Řeckou vzdělanost shrnul Aristoteles, jež věnoval tomuto také svou pozornost-dílo /O duši/, kde polemizoval s Platónem. Mohli bychom jmenovat ještě Plutarcha, Plotína a další, kteří setěž po celý život zabývali tímto problémem.

Samozřejmě že někteří řečtí klasičtí filosofové tento problém toliko nepopisovali a nezabývali se jím. Herakleitos a hl. Demokritos jsou toho příkladem, v lexikonech jsou totiž uváděni za první materialisty a atomisty. Tím ovšem není řečeno, že vidí svět bez duševního elementu-jako hýbatele živlů pralátek či atomů.

Po přesunutí centra vzdělanosti a moci do Říma, došlo k jistému zamlčení tohoto problému /odplaty, vtělování, osvobození/. Např. mnozí římstí občané věřili několika božstvům, náboženským směrům, filozofickým představám cizí i domácí provenience. V ideovém vlivu měly prvenství zpočátku egyptské, etruské a později již zmíněné řecké vlivy, a na závěr zde vzniká-oficiálně-křesťanství.

Myšlení Římany bylo ovšem jiné než řecké, odlišovalo se od řeckého do jisté míry nekrytickým přejímáním, ne vždy v pravém slova smyslu. Tak např. při první expanzi etruského vlivu, od nichž převzali svá základní božstva, používali pro své velekněze pojmenování „stavitel mostu“, což se latinsky řekne pontifex - /pontem facere /- most vystavěti. Tímto zajisté mínili napojení na kosmický řád. Římstí pontifikové však byli původně strážci skutečného mostu přes Tiberu /Teprve později řídili veškerý kul-
tovní život, vedli státní letopisy a pod./ a pontifex maximus tj. nejvyšší velekněz měl mimo jiné ve své funkční náplni úřední správu mostů vůbec. Takovýchto příkladů bychom našli více, mimo jiné Říman - to nebyl člověk, „spojený s kosmem“, v pravém slova smyslu byl to spíše hrdý občan římského státu, jež kromě svých senátor-
ských, občanských..povinností vyznává např. kult Jupitera. V poz-
dější době dochází také ke synkretismu/ ztotožňování různých bohů/
preferace státního náboženství - kultů, zástupců Boha - César nej-
vyšším pontifikem a pod.

Podívejme se však na území našeho státu, kde v této době bylo převtělování stále živé a pevně zakořeněné.

Máme na mysli naše předky - Kelty. Tito obývali od cca 8-10 st. př.n.l. střední a západní Evropu v různých kmenových svazcích, kdy v 6-7 stol.n.l. na našem území splynulý s přistěhovalelymi slov. kmeny. Pokusme se však o jistou analogii s tehdejšími klasickým světem.

Homér nám zobrazil svět řeckého panteonu jako Olymp, kde sídlí Zeus, kterému je hierarchicky podřízena celá jeho rodina, synové, dcery, atd. Jeden z Diovyých /Zeus/ synů, bůh Hermes, je jakýmsi prostředníkem mezi bohy a lidmi. Není na rozdíl od svých příbuzných anglizovaný na řecké ani trojské straně, ale z m i r n u j e - krutost lidí. V posledním zpěvu Illiady zprostředkovává setkání trojského krále Priama s Achilem, aby si Priamos mohl vyžádat mrtvolu svého syna Hektora, kterou Achilles pohodil psům u mohyly Patroklovy. Hermovým vlivem se vítězství opilý Achilles mění, laskavě přijímá sokova otce a dovolí mu, aby Hektora odvezl, a rádně pohřbil. V Homérově době byl Hermes vykládán jako erimios - laskavý bůh, jinde nese název charidotēs /dávající milost/ - což odpovídá lat. Merkur, merces - milost, odměna, a keltskému - dagda /dobry - dávající/.

Vedle toho je Hermes psychopompos /vůdce duší/. Rozumělo se tím, že po smrti vodí duše do podsvětí k poudu. /Převodce Orfeov za Eurydikou/. Vystupuje také jako rádce a soudce živých /Odyssea/. Jako ochránce lidských duší, cest, poutníků na nich, tzn. zevně i na obyčejných cestách /tzv. hermovky jako symbolu vertikálního vývoje-vzestupu, kde na vrcholu byly 1-4 hlavy, někdy i torza, jež se oběvovaly jako mílníky, sloupy u cest, parků a pod. /Jak je např. uvedeno i v Hipp. Refut V.7, b, Hermés zde představuje slovo, hranice, ale je zosobněn i ve falickém symbolu, jako analogii růstu.

A právě Keltové mají rozšířený kult hlavy, kult stromu, jako symbolu určitého vývoje, stupně, moci. Proto měla hlava, ale i strom v jakékoliv kultuře vysokou magickou a symbolickou moc. Např. v druhé větvi Mabinogi /texty určené nazpaměť pro žáky druidských škol/ se vypráví o brit. králi Bendigeidfranovi, který byl těžce raněn v boji s Irčany. Svým sedmi společníkům přikázal, aby mu utali hlavu a donesli ji do Londýna. Na ostrov neměla přijít žádná pohroma přes moře, dokud hlava byla ukryta na Bílém kopci. /podobná funkce hlavy se dochovala i do křesťanství, francie-hlava sv. Dionýzia, polsku sv. Vojtěcha, Hlavu sv. Vojtěcha vykoupil Boleslav Chrabrý od Prusů a uložil ji v Hvězdě, dle českých pramenů při vpádu do Polska r. 1039 byla odvezena Břetislavem do Prahy. /

Jak vidíme, tento symbol se udržel i v období vrcholení křesť.-ideologie. Vraťme se však ke Keltům, kde kult stromu/stupně a vývoje/měl využití i jako ochrana obsahu, náplně nádob, před duchy a běsy. Znak je též analogií stromu, užíván na dně nádoby, archeology nazývaný kuří stopa - Y, byl užíván v lidové magii i dávno po Kelttech. Svědčí o tom adekvátní středověká lit. ale i Goethe ve Faustovi, jež se chránil před Mefistem tímto zn.

Keltové uctívali nejvyššího boha - jehož žimští historikové nazývají Pater - tedy Otec /G.J. Caesar- De bella Gallico S.16/. Caesar poznamenává, že všichni Keltové se považují za jeho děti. Keltové si uchovali obrovskou uctu k triádě- božské trojici /snad analogie na árijského boha/, v podobě Teutata, Tarana a Esuse.

Taranis byl nejvyšším bohem. Ovládal blesk a hrom, ale byl hl. bohem slunce. Proto byl zobrazován se slunečním - božským symbolem kola. Teutates byl nazýván králem kmene, na jeho počest se vedl duchovní život druidů, a poslední z trojice - Esus byl bohem ducha větru. A právě tento Esus měl podobnou funkci jako řecký Hermes.

Byl uctíván buď přímo ve stromech, nebo ve stromech na které se před významnými událostmi nechali králové zavěšovat /do urč. stupňů, /-pohromy, význ. události kmene, války apod.

Hermes i Esus byli tedy bo h o v é - p o h y b u . ↑.

Taranisovi se obětovalo upálením, Teutatovi upálením a u Esuse oběšením na stromě. Obvykle to byly lidské oběti - např. otroci, ale někdy i dobrovolníci, jelikož život pro Kelty byla jen i e d n a z e z a s t á v e k na jejich cestě. Jak píše např. Caesar /De bello Gallico VI.147. non interire animas, sed ab aliis post mortem transire ad alios.../ druidové přesvědčovali soukmenovce že, duše přecházejí po smrti z jednoho do druhého... Římský básník Lucanus M.A. autor eposu Bellum civile, o Keltech říká, podle vás neobcházejí stíny do atických příbytků Erebu. Novému tělu v jiném světě vládne t ý ž duch.. a máme-li věřit vašim zpěvům, je smrt jen středem dlouhého života... /podobné zmínky o stěhování duší zazn. písemně i např. Diodoros /V.28/, Valeii Maximus /iiVI.10/ a pod.

Na druhé straně druidové věřili jak popisuje Strabón v IV. knize spisu Geografika, ...že náš svět je konečný, jednoho dne zanikne při strašlivé katastrofě, kdy se lidem vymkne vláda nad živly... vše pak bude zničeno ohněm a vodou... /V jednom středověkém opisu se použilo u tohoto popisu slov, kulatá země hoří, /.

Předěl mezi světy /záhrobím a tímto světem/ byl u druidů a Keltů velice m a l ý. Slavili svátek samain, den návratu duší k místům, ale i k hrobům, kde jim lidé přinášeli světla-louče, dělali ohničky a přinášeli drobné oběti-dary.

Tento k o l o b ě h -věčný cyklus byl zobrazován jak jsme již uvedli -nejčastějším keramickým prvkem K. keramiky- s p i r á l o u, a to na obvodu kelt. keramiky. Podobný charakter má i arijská svastika s orientací kladnou ↻ ale i zápornou ↻ - je to vlastně tedy přerušovaná spirála. /používala se též v ind. keramice/.

Na druhé straně symb.vývoje, stupně, vymanění a pod. má char. zmíněné kuří stopy, stromu - kultu Esuse, jako paralely Herma, různých votivních hermovek /fal.vývoj. sloupů na cestách.../ Podobnost dále můžeme hledat snad i v egyptském ankh ↑, † - tau, jež jsou také zn. vývojovými.

Keltové měli mnohonásobně větší vliv na okolí, než si dnes myslíme. Jejich technická a hl. technologická vyspělost ovlivňovala i pozdní středověk. Jsou zakladateli s p o l e č n o s t í, -jež se zabývali např. těžbou soli, kovů, výrobou zbraní, ale i textilní tvorbou, jako např. pilema - jež údajně jako tkanina odolávala železnému ostří, ale i ohni. Keltové jej používali k výrobě kruhů. Také ale s t a v i t e l ů, jejichž činnost se uchovala v stavebních hutích a pod. Známé jsou stavební hutě z okolí kát. Chartes, Notre Dame.. Šlo o předobchovní, později přísně cechovní spol. jež byly ve stř. nazývány Vlachs. Tento název se později přenesl na Italy, původně tak byli nazýváni Kelti. Je zřejmé, že keltové i v řemeslech uplatňovaly své znalosti, uchovávali je i v projevech své činnosti, a to v s y m b o l e c h. Jinak se keltské znalosti předávali ústně -mezi druidy, kteří se kněžství učili i po 20 let. V oblasti dnešní Chartes tj. na uzemí tehdejších Senonů/jinde Kar-

měli druidové své středisko. Vzhledem k pozdějšímu vzniku ranné gotiky v této oblasti a slovnímu spojení art-gotique - art got se dá říci, že Keltové a jejich následovníci zobrazovali svůj kosmologický pohled na svět s y m b o l y, v katedrálách, jež stavěli v 12-15 stol. ve Francii. Tito prozřelci se ve středověku dovolávali titulů synů či dětí slunce, neboť art-got bylo umění světla nebo ducha. /Druid prefix znamenající plně, do základů, a vid' - sož zn. poznati-, do základů. /

V období gotiky však v zenitu s t á l o - k ř e s t ě a n s t v í. Již v období románské přicházeli tito „nositelé poznání“, do konfliktu s církví, a to právě ve stavební symbolice. Jak píše r. 1153 sv. Bernard opat z Clairvaux opatu Vilémovi ze St. Thieny kritický dopis vyvolaný románským-francouzským uměním kláštera v Cluny. píše „Co znamenají v klášterním dvoře před očima čtoucích a rozjímajících bratří ty směšné pitvornosti, ty neslýchané nestvůrné krásy a udivující nestvůrnosti? K čemu ty neoudné o p i s e, k čemu zuřivý l v i, k čemu strašlivý K e n t a u ř i, k čemu divocí muži, skvrnití t y g ř i, k čemu potýkající se bojovníci, k čemu lovci dujíci do loveckých rohů? Pod jedinou hlavou tu vidíš mnoho těl a naopak na jediném těle plno hlav. Hle tady ...

... takže lze s daleko větší potěšením čísti v k a m e n e o h než v knihách a zírat s údivem na ony zvláštní výtvoř spíše, než dbáti příkázání Božích. Ach veliký Bože, když už se někdo nestydí žertu, proč se alespon neleká nákladů! ...

Sv. Bernard, stejně tak jako celé křesťanství odmítlo posvátné formy románské h o umění, v nichž přežívaly symboly celého duchovního starověku.

Tak jako stavební sdružení starověkého řeka, říma - navazující na tradice daleko starší, mají i evropské - zájm. gotické stavební hutě charakter uzavřených spol. podřizujících se striktně všem daným zákonům a pravidlům. Naplňují tak etymologicky slova h u t', jež v severských jazycích značí „střežit, chránit, skrývat - být na odděl. místě“ /známé jsou např. gotické chrámy - jako Laon, kde na jednotl. stupních stojí spousta zvěře zájm. krav a skotu, draků v pařížské Notre Dame apod. /

Katedrála a jakákoliv architektura tvořená „Mistry“, ať jde o sochu, reliéf či počet sloupů, plně spočívá na symbolu na smyslu-plném gestu. Gestu světové geometrie, posvátné magie, orientaci ve světe v p r o s t o r u. Odtud dál vše postupuje k otesávání „uhelného kamene“, jak bývá parabolicky označován. p r v ě t n í.

/ V příštím čísle bude pokračování popisu fenoména stěhování duší ve vztahu k historickým nositelům tohoto kosmologického chápání světa.

připravil ORI.

z Olomouce - z Olomouca - z Olomouce - z Olomouce - z Olomouca -

Socha " HANBÁŘE " byla odstraněna z výstavy mladých sochařů, jež PROBÍHÁ v těchto dnech ve Smetanových sadech v Olomouci.
Socha znázorňovala OBCANA ČSSR ZABŘEDNUTÉHO do KONZUMU

- ORI-

.....
Dne 2. 8. sloužil mši svatou katolický biskup ThDr. Fr. Vaňák
/ ve Velkém Týnci / opr. redakce v Dubu na Moravě při příležitosti
mariánské pouti.
.....